

**Εγχειρίδιο Πληροφοριών για Παροχή
Υποστηρικτικής Φροντίδας και
Κοινωνικής Πρόνοιας για άτομα
με Σπάνια Νοσήματα στην Κύπρο**

Ετοιμάστηκε από την Παγκύπρια Συμμαχία Σπάνιων Παθήσεων με τη στήριξη του γραφείου της Διεθνούς Ομοσπονδίας Θαλασσαιμίας.

Οκτώβριος 2014

Εγχειρίδιο Πληροφοριών για άτομα με Σπάνια Νοσήματα στην Κύπρο

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος Παγκύπριας Συμμαχίας Σπάνιων Παθήσεων	5
Τι είναι τα σπάνια νοσήματα;	6
Εισαγωγή	9
Νομοθετικό Πλαίσιο	11
Περί αναπηρίας νομοθεσίες Διατάξεις του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας (περί αναπηρίας) Σύμβαση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας αρ. 159 Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης Σύμβαση ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες Ευρωπαϊκή Στρατηγική Για Την Αναπηρία	
Υφιστάμενες παροχές στο Δημόσιο, Ημικρατικό και Μη - Δημόσιο Τομέα	18
Δημόσιος Τομέας	
A. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ	
B. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ	
Γ. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	
Ημικρατικός Τομέας	
Μη Δημόσιος Τομέας	
Προτάσεις για στοχευμένη βελτίωση της ποιότητας της ζωής των ασθενών με σπάνια νοσήματα	41
Βιβλιογραφία	48

Διοικητικό Συμβούλιο Παγκύπριας Συμμαχίας Σπανίων Παθήσεων

Πάνος Εγγλέζος	Πρόεδρος
Πάμπος Παπαδόπουλος	Αντιπρόεδρος
Άννα Ζαννέτου	Ταμίας
Κατερίνα Παπαδοπούλου	Γραμματέας
Μαρία Χαραλάμπους	Μέλος
Δρ Ανδρούλλα Ελευθερίου	Εκτελεστική Διευθύντρια

Ευχαριστούμε θερμά την εταιρεία GlaxoSmithKline για την στήριξη της στην εκπόνηση της εργασίας αυτής.

Πρόλογος Παγκύπριας Συμμαχίας Σπανίων Παθήσεων

Το εγχειρίδιο αυτό προσβλέπει στην όσο καλύτερη ενημέρωση των ασθενών με σπάνια νοσήματα σε ότι αφορά τα δικαιώματά τους σε πρόσβαση σε ιατρικά, φαρμακευτικά, υποστηρικτικά και κοινωνικά ωφελήματα. Έγινε κάθε προσπάθεια από το προσωπικό της Παγκύπριας Συμμαχίας Σπανίων Παθήσεων και της Διεθνούς Ομοσπονδίας Θαλασσαιμίας να συμπεριληφθούν όλες οι νομοθεσίες, υπηρεσίες, πρόνοιες, επιδόματα που υφίστανται σήμερα στον δημόσιο, όσο και στο μη δημόσιο τομέα.

Εν όψει των ραγδαίων αλλαγών που συμβαίνουν τόσο στον τομέα των επιδομάτων, στις διάφορες νομοθεσίες που τα διέπουν αλλά και στις αλλαγές και μεταρρυθμίσεις που αναμένονται για να υποδεχτούμε το Γενικό Σχέδιο Υγείας (ΓεΣΥ) το 2016, το εγχειρίδιο αυτό θα επιχειρήσουμε να αναβαθμίζεται τακτικά και βεβαίως θα υπάρχει πάντοτε στην ηλεκτρονική του μορφή στην ιστοσελίδα μας.

Θερμή παράκληση όπως έχουμε τα εποικοδομητικά σας σχόλια και εισηγήσεις για τυχόν παραλήψεις για να μας στηρίξετε στην προσπάθεια μας για την περαιτέρω βελτίωση του.

Επιθυμία μας είναι το εγχειρίδιο αυτό να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο για όλους τους ασθενείς και τις οικογένειές τους - μια αχτίδα διευκόλυνσης στο δύσκολο έργο όλων μας.

Πάνος Εγγλέζος
Πρόεδρος

Πάμπος Παπαδόπουλος
Αντιπρόεδρος

Τι είναι τα σπάνια νοσήματα;

Σπάνια ονομάζονται τα νοσήματα με επιπολασμό ίσο ή μικρότερο από 5 στις 10.000 άτομα. Αφορούν περίπου 8.000 διαφορετικά νοσήματα που χαρακτηρίζονται από χαμηλή συχνότητα και μεγάλη ετερογένεια. Υπολογίζεται ότι αφορούν το 6-8% του πληθυσμού σε κάθε χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και έτσι επηρεάζουν περίπου 15 εκατομμύρια πολίτες της ΕΕ.

Τα σπάνια νοσήματα στην πλειοψηφία τους είναι γενετικής φύσεως ασθένειες, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, συγγενών δυσπλασιών, σπάνιων μορφών παιδικού καρκίνου, καθώς και αιματολογικών, αυτοάνοσων, δερματολογικών, ενδοκρινολογικών, καρδιολογικών, αναπνευστικών, γαστρεντερικών, μεταβολικών, νευρολογικών και νευρομυϊκών, ορθοπεδικών και οφθαλμολογικών νοσημάτων. Επίσης μπορεί να οφείλονται σε περιβαλλοντική έκθεση ενωρίς κατά την κύηση ή/και αργότερα καθώς επίσης και να είναι αποτέλεσμα συνδυασμού περιβαλλοντικών και γενετικών παραγόντων ή άγνωστης αιτιολογίας. Απαιτούν σφαιρική προσέγγιση βάσει συνδυασμένων δράσεων, ώστε να αποφεύγεται η υψηλή νοσηρότητα και η πρόωρη θνησιμότητα, και να βελτιώνονται οι κοινωνικοοικονομικές συνθήκες διαβίωσης των ασθενών. Στην Κύπρο υπολογίζεται ότι επηρεάζουν 60.000 άτομα.

Παρά το φαινομενικά μικρό στατιστικό αριθμό, τα νοσήματα αυτά αποτελούν μείζον θέμα δημόσιας υγείας. Πρόκειται για χρόνια και σοβαρά νοσήματα που χρειάζονται πολυθεματική αντιμετώπιση, πολυδάπανες και εξειδικευμένες θεραπείες και πολλές φορές προκαλούν αναπηρίες καθιστώντας έτσι τους ασθενείς εξαρτημένους και “απόντες” από τα πιο προσοδοφόρα χρόνια της ζωής τους.

Κύρια Χαρακτηριστικά Σπάνιων Νοσημάτων

Τα κύρια χαρακτηριστικά των σπάνιων νοσημάτων σύμφωνα με την ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για τις Σπάνιες Παθήσεις (www.eurordis.org):

- Τα σπάνια νοσήματα είναι σοβαρά ως πολύ σοβαρά, χρόνια, συχνά εκφυλιστικά και επικίνδυνα για τη ζωή.
- Η πρώτη εμφάνιση συμπτωμάτων επέρχεται κατά την παιδική ηλικία στο 50% των σπάνιων παθήσεων.
- Προκαλούν αναπηρίες: η ποιότητα ζωής των ατόμων με σπάνια νοσήματα υποβαθμίζεται λόγω της έλλειψης αυτονομίας.
- Προκαλούν μεγάλο ψυχικό πόνο: η ψυχολογική επιβάρυνση που προκαλούν οι ασθένειες αυξάνεται λόγω της απελπισίας, της έλλειψης ελπίδας για θεραπεία, της απουσίας βοήθειας στην καθημερινότητα.
- Είναι ανίατες ασθένειες, οι περισσότερες χωρίς αποτελεσματική θεραπεία. Σε μερικές περιπτώσεις είναι δυνατό να θεραπευθούν συμπτώματα αυτών, ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα της ζωής και το προσδόκιμο επιβίωσης.
- Είναι πολύ δύσκολα ως προς τη θεραπευτική διαχείριση: οι οικογένειες συναντούν μεγάλες δυσκολίες στην εξεύρεση κατάλληλης θεραπείας.

Η έλλειψη ειδικών πολιτικών υγείας για τις σπάνιες ασθένειες και η ελλιπής ευαισθητοποίηση, επαγρύπνηση και συνεργασία από την πλειοψηφία των ιατρών και των Υπηρεσιών Υγείας, «εξηγούν» τις καθυστερημένες διαγνώσεις και τη δυσχερή πρόσβαση στην περίθαλψη.

Το γεγονός αυτό έχει ως συνέπεια αυξημένες σωματικές, ψυχολογικές και διανοητικές επιπτώσεις, ανεπαρκείς θεραπείες, καθυστερημένες έγκυρες διαγνώσεις καθώς και απώλεια εμπιστοσύνης στο σύστημα υγειονομικής περίθαλψης. Παρ' όλα αυτά, ορισμένες σπάνιες ασθένειες μπορούν να είναι συμβατές με ένα φυσιολογικό τρόπο ζωής, εφόσον διαγνωστούν εγκαίρως και αντιμετωπιστούν καταλλήλως (Commission of the European Communities 2006).

Η βελτίωση στην παροχή υγειονομικής φροντίδας για τις σπάνιες παθήσεις αποτελεί μία μεγάλη πρόκληση για τη δημόσια υγεία λόγω της έλλειψης επιδημιολογικών δεδομένων, δεδομένων που αξιολογούν και αποτιμούν τις συνέπειες αυτών των παθολογιών για την ποιότητα της ζωής των ασθενών και των οικογενειών τους και τις υφιστάμενες ανάγκες στους τομείς της διάγνωσης και θεραπείας.

Επιπρόσθετα, λόγω της σπανιότητας τους παρατηρείται παγκόσμια μεγάλη δυσχέρεια στην αναγνώριση των συμπτωμάτων, στη διαγνωστική προσπάθεια ενώ η επιστημονική γνώση είναι περιορισμένη και η έρευνα φτωχή και κατά συνέπεια υπάρχει ένδεια ειδικών επαγγελματιών υγείας που να ασχολούνται ειδικά με τα σπάνια νοσήματα. Σαν συνέπεια ένας μεγάλος αριθμός ασθενών δεν διαγιγνώσκεται έγκαιρα ή και καθόλου και αντιμετωπίζονται λανθασμένα με αποτέλεσμα οι ασθενείς αυτοί και οι οικογένειες τους να ταλαιπωρούνται.

Έρευνα του Οργανισμού σε Ευρωπαίους ασθενείς που πάσχουν από σπάνια νοσήματα έδειξε μεταξύ άλλων ότι ([Eurordis 2007](#)):

- Για το 25% των ασθενών χρειάστηκε χρονικό διάστημα 5 ως 30 ετών για να γίνει η σωστή διάγνωση της ασθένειάς τους.
- Στο 40% των ασθενών έγινε αρχική λανθασμένη διάγνωση της νόσου και οι ασθενείς έλαβαν λανθασμένη ιατρική αγωγή (συμπεριλαμβανομένων χειρουργικών επεμβάσεων και ψυχιατρικών θεραπειών).
- Η γενετική φύση των νοσημάτων δεν ανακοινώθηκε στο 25% των περιπτώσεων.
- Γενετική συμβουλή δόθηκε μόνο στο 50% των περιπτώσεων.

Σημειώνεται ακόμα ότι, λόγω του χαμηλού επιπολασμού των νοσημάτων αυτών, η έρευνα στον τομέα των σπάνιων νοσημάτων είναι σποραδική και περιορισμένη και οι φαρμακοβιομηχανίες προβάλλουν απρόθυμες να επενδύσουν σε φαρμακευτικά και ιατροτεχνολογικά βοηθήματα για αυτά, λόγω της περιορισμένης ζήτησης. Έτσι τα σπάνια νοσήματα καθώς και τα φάρμακα για τα σπάνια νοσήματα ονομάζονται ορφανά.

Η ανάγκη ανάπτυξης μιας γενικής κοινοτικής αλλά και εθνικής στρατηγικής για τα σπάνια νοσήματα αναγνωρίζεται σε επίπεδο Ε.Ε. με την *Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και της Επιτροπή των περιφερειών σχετικά με τις σπάνιες νόσους: ευρωπαϊκές προκλήσεις (11.11.2008 COM (2008) 679)*¹.

Η σύσταση του Συμβουλίου της 8^{ης} Ιουνίου 2009 “*on an action in the field of rare diseases*” (2009/C 151/02) συστήνει στα Κρατη-μέλη να ετοιμάσουν και εφαρμόσουν σχέδια δράσης για αντιμετώπιση των σπάνιων νοσημάτων μέχρι το τέλος του 2013. Σημειώνεται ότι η Κύπρος συμμετέχει ως συνεργάτης (collaborating partner) στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα EUROPLAN² (European Project For Rare Diseases National Plans Development) (2008-2011) που στόχο έχει την ανάπτυξη στρατηγικών σχεδίων

για τα σπάνια νοσήματα σε εθνικό επίπεδο. Το 2013 πραγματοποιήθηκε με επιτυχία Εθνικό Συνέδριο EUROPLAN στην Κύπρο. Διαβάστε την αναφορά στην ακόλουθη ιστοσελίδα <http://raredisorderscyprus.com/index.php?id=103>

Το Υπουργείο Υγείας, ακολουθώντας τις ευρωπαϊκές κατευθυντήριες γραμμές, συνέστησε Τεχνική Επιτροπή με όρους εντολής τη δημιουργία Εθνικής Στρατηγικής που θα αποτελέσει το βασικό εργαλείο για μια ολιστική αντιμετώπιση των σπάνιων νοσημάτων στον τόπο μας. Η ανάπτυξη μιας εθνικής στρατηγικής έχει επιτευχθεί με επιτυχία και έτυχε ομόφωνης στήριξης από το Υπουργικό Συμβούλιο τον Δεκέμβριο του 2012. Το ιστορικό ανάπτυξης της Στρατηγικής καθώς και το πλήρες κείμενο είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα της Παγκύπριας Συμμαχίας Σπάνιων Παθήσεων (<http://raredisorderscyprus.com>), της Διεθνούς Ομοσπονδίας Θαλασσαιμίας (www.thalassaemia.org.cy) και του Υπουργείου Υγείας (<http://www.moh.gov.cy>).

¹ Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Βρυξέλλες, 11.11.2008 COM(2008) 679 τελικό. Διαθέσιμο από: http://ec.europa.eu/health/ph_threats/non_com/docs/rare_com_el.pdf

² <http://www.europlanproject.eu/Home.aspx>

Εισαγωγή

Η διασφάλιση της αξιοπρέπειας του ασθενούς και ο σεβασμός της διαφορετικότητας του, θα πρέπει να αποτελεί το βασικό πυλώνα όλων των υπηρεσιών στήριξης, επανένταξης και ανακουφιστικής φροντίδας.

Στην Κύπρο για τους χρόνιους πάσχοντες, όπως είναι οι ασθενείς με σπάνια νοσήματα, προσφέρεται ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών. Παρατηρείται ότι επί το πλείστον οι προσφερόμενες υπηρεσίες είναι καλής ποιότητας, αλλά με μεγάλο περιθώριο επέκτασης και βελτίωσης, πέραν της αναμενόμενης περιοδικής αναβάθμισης και αναγκαιότητας.

Έτσι, υπάρχει άμεση ανάγκη να αντιμετωπιστούν οι δυσκολίες συντονισμού υπηρεσιών και η χρονοβόρα γραφειοκρατία και να προωθηθεί η καθολική προσβασιμότητα, πλήρης διαφάνεια, έγκυρη πληροφόρηση, σύσταση λειτουργικών ιατροσυμβουλίων και η ενεργό συμμετοχή υπηρεσιακών λειτουργών και νομοθετικών προσώπων σε εποικοδομητικό και συνεχή διάλογο με την κοινότητα των ασθενών. Η εκπροσώπηση τους σε όλα τα επίπεδα θεωρείται ακρογωνιαίος λίθος ανάπτυξης και διαμόρφωσης πολιτικών και νομοθεσιών που αφορούν την υγεία και επηρεάζουν την ποιότητα της ζωής τους.

Οι ασθενείς με σπάνιες παθήσεις μπορούν να επωφεληθούν από διάφορα σχέδια ή/και επιδόματα στο κρατικό και μη δημόσιο τομέα και το εγχειρίδιο αυτό έχει γίνει για τους ασθενείς μέλη μας και τους οργανισμούς ασθενών στην Κύπρο. Είναι μια πρώτη προσπάθεια διαφώτισης σε σχέση με τις διάφορες παροχές και διευκολύνσεις, τις υπηρεσίες κοινωνικής ευμερείας και ψυχικής υγείας και τα επιδόματα που προσφέρονται στους Κύπριους ασθενείς με σπάνιες παθήσεις. Απολογούμαστε για τυχόν ελλείψεις ή παραλείψεις, οι οποίες με τη δική σας συμβολή θα διορθωθούν σε μεταγενέστερο στάδιο στην αναθεωρημένη έκδοση του εγχειριδίου.

Η Συμμαχία είναι στην διάθεση των ασθενών και των οργανισμών για οποιοσδήποτε πληροφορίες για να διερευνήσει τα θέματα τους για οποιοσδήποτε πληροφορίες.

Νομοθετικό Πλαίσιο (που αφορά την αναπηρία)

Τα σπάνια νοσήματα χαρακτηρίζονται από μεγάλη ετερογένεια και πολυπλοκότητα έτσι που για την αντιμετώπισή τους χρειάζεται πολυθεματικότητα. Η συνεργασία μεταξύ ειδικών διαφόρων ιατρικών ειδικοτήτων αλλά και παραϊατρικών και άλλων, είναι εξαιρετικά σημαντική, για την αντιμετώπιση των ασθενών που συχνά υποφέρουν από σοβαρά συμπτώματα και επιπλοκές από διάφορα συστήματα ή χάνουν την ανεξαρτησία τους και καθίστανται ανάπηροι.

Με βάση των περί αναπηρίας νομοθεσιών 'Ανάπηρο' ορίζεται άτομο το οποίο εκ γενετής ή λόγω γεγονότος που του συνέβηκε πριν συμπληρώσει το 65 έτος της ηλικίας του, παρουσιάζει οποιασδήποτε μορφής ανεπάρκεια ή μειονεξία, η οποία προκαλεί μόνιμο ή απροσδιόριστης διάρκειας σωματικό, διανοητικό ή ψυχικό περιορισμό σ' αυτό και η οποία, λαμβάνοντας υπόψη το ιστορικό και άλλα προσωπικά στοιχεία του εν λόγω ατόμου, μειώνει ουσιωδώς ή αποκλείει τη δυνατότητα εκτέλεσης μιας ή περισσότερων δραστηριοτήτων ή λειτουργιών που θεωρούνται ως φυσιολογικές και ουσιώδεις για την ποιότητα ζωής κάθε ατόμου της ίδιας ηλικίας που δεν παρουσιάζει τέτοια ανεπάρκεια ή μειονεξία.

Έτσι οι ασθενείς με σπάνια νοσήματα θα πρέπει να γνωρίζουν τους νόμους, τις διατάξεις και τα ωφελήματα που αφορούν την αναπηρία.

Περί αναπηρίας νομοθεσίες:

- Ο Περί Πρόσληψης Ατόμων με Αναπηρίες στον Ευρύτερο Δημόσιο Τομέα (Ειδικές Διατάξεις) Νόμος, Ν.146 (I)/2009
- Ο περί του Ειδικού Ταμείου του Κέντρου Επαγγελματικής Αποκατάστασης Ατόμων με Αναπηρία Νόμος του 2000 και Τροποποιητικός Νόμος 102 (I) 2010
- Οι περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμοι 2000-2007
- Ο περί Παροχής Επιδόματος Διακινήσεως εις Αναπήρους Νόμος του 1980
- Ο περί της Διαδικασίας Διαβούλευσης Κρατικών και άλλων Υπηρεσιών σε θέματα που αφορούν Άτομα με Αναπηρία Νόμος του 2006
- Διατάξεις του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας
- Σύμβαση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας αρ. 159
- Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης
- Σύμβαση ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες

Ο περί Πρόσληψης Ατόμων με Αναπηρίες στον Ευρύτερο Δημόσιο Τομέα (Ειδικές Διατάξεις) Νόμος, Ν.146 (Ι)/2009

Ο πιο πάνω Νόμος ισχύει από 23 Δεκεμβρίου 2009 και αφορά την πρόσληψη των ατόμων με αναπηρία στον ευρύτερο δημόσιο τομέα με το σύστημα της ποσόστωσης (quota system). Σύμφωνα με τις διατάξεις του εν λόγω Νόμου προσλαμβάνονται σε θέσεις απασχόλησης στον ευρύτερο δημόσιο τομέα άτομα με αναπηρίες σε ποσοστό 10% επί των κενών θέσεων του τρέχοντος έτους, νοουμένου ότι τα άτομα με αναπηρίες ικανοποιούν σωρευτικά τα αντικειμενικά κριτήρια που προβλέπονται στο άρθρο 3 του Νόμου. Η ΚΥΣΟΑ συνέβαλε τα μέγιστα στην επίτευξη του πιο πάνω Νόμου σύμφωνα με την επιδιωκόμενη διαμόρφωση ορθής κρατικής κοινωνικής πολιτικής.

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε την ακόλουθη ιστοσελίδα:

<http://www.mlsl.gov.cy/mlsl/dsid/dsid.nsf/All/5E5F3AD92A3FA954C2257AA100466BA1?OpenDocument>

Ο περί του Ειδικού Ταμείου του Κέντρου Επαγγελματικής Αποκατάστασης Ατόμων με Αναπηρία Νόμος του 2000 και Τροποποιητικός Νόμος 102 (Ι) 2010

Ο Νόμος αυτός, ο οποίος εκδόθηκε με διαβούλευση και συνεργασία της ΚΥΣΟΑ με το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, παρέχει δικαιώματα στα άτομα με αναπηρία. Προβλέπει κυβερνητική χορηγία στο εν λόγω Ταμείο και είναι ένα νομοθέτημα που μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην κατάρτιση, εκπαίδευση και τοποθέτηση των ατόμων με αναπηρία στην ανοικτή αγορά εργασίας. Ο ορισμός της αναπηρίας στο άρθρο 2 του Νόμου είναι ευρύτατος και δίνει στα άτομα με αναπηρία την ευκαιρία και δικαίωμα κατάρτισης, εκπαίδευσης και τοποθέτησής τους στην ανοικτή αγορά εργασίας μέσω του νομοθετήματος αυτού.

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε την ακόλουθη ιστοσελίδα:

<http://www.mlsl.gov.cy/mlsl/dsid/dsid.nsf/All/F36D497467D94AD6C2257B44003E8CEF?OpenDocument>

Οι περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμοι 2000-2007

Όπως αναφέρεται πιο πάνω, ο Νόμος αυτός τροποποιήθηκε για να εναρμονιστεί και να συνάδει με συγκεκριμένες διατάξεις της Οδηγίας 2000/78/ΕΚ για τη μη διάκριση σε βάρος των ατόμων με αναπηρία στην εργασία και την απασχόληση. Αναγνωρίζει σημαντικά δικαιώματα για τα άτομα με αναπηρία και αντίστοιχες υποχρεώσεις του κράτους που στηρίζουν ή και μπορούν να στηρίξουν την κοινωνική πολιτική και δραστηριότητα της ΚΥΣΟΑ και των Οργανώσεων των ατόμων με αναπηρία.

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε την ακόλουθη ιστοσελίδα:

<http://www.mlsl.gov.cy/mlsl/dsid/dsid.nsf/All/93E0AC1BD61BE111C2257AA10047A3BF?OpenDocument>

Ο περί Παροχής Επιδόματος Διακίνησης εις Αναπήρους Νόμος του 1980

Τα άτομα με αναπηρία τα οποία περιλαμβάνονται στο πιο πάνω επίδομα διακίνησης ορίζονται στο άρθρο 2 του Νόμου. Το άρθρο 8 του ίδιου Νόμου προσδιορίζει το στόχο του επιδόματος διακίνησης, το οποίο καλύπτει τα απαιτούμενα έξοδα διακίνησης των ατόμων με αναπηρία για τη μετάβασή τους από την οικία τους στο χώρο εργασίας και πίσω. Ο Τροποποιητικός Νόμος 177(Ι)/2000 παραχωρεί σε όλα τα άτομα με αναπηρία, πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ζουν και εργάζονται στην Κύπρο, το ίδιο επίδομα διακίνησης καθόλη τη διάρκεια διαμονής τους και εργασίας τους στην Κυπριακή Δημοκρατία. Η τελευταία τροποποίηση του Νόμου έγινε το 2011 και ισχύει από την 31^η Μαρτίου 2011.

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε τις ακόλουθη ιστοσελίδα:

<http://www.mlsl.gov.cy/mlsl/dsid/dsid.nsf/All/57271588CBA96B6CC2257AA10047BBA?OpenDocument>

Ο περί της Διαδικασίας Διαβούλευσης Κρατικών και άλλων Υπηρεσιών σε θέματα που αφορούν Άτομα με Αναπηρία Νόμος του 2006

Σύμφωνα με το άρθρο 3 (1) του Νόμου αυτού η ΚΥΣΟΑ καθιερώνεται ως ο Επίσημος Κοινωνικός Εταίρος τους Κράτους σε θέματα που αφορούν άτομα με αναπηρία. Επιπλέον το άρθρο 3 (2) και (3) επιβάλλει σε κάθε Υπηρεσία, στα πλαίσια των δραστηριοτήτων της, να καλεί εκπροσώπους της ΚΥΣΟΑ «κατά τη συζήτηση» προς λήψη αποφάσεων για θέματα ή και κατά την ενασχόλησή με θέματα που με οποιοδήποτε τρόπο, άμεσα ή έμμεσα, αφορούν άτομα με αναπηρία και, επομένως, τη δημόσια/κοινωνική, την επαγγελματική και την καθημερινή τους ζωή. Επίσης προβλέπεται κρατική επιχορήγηση στην ΚΥΣΟΑ στον ετήσιο Κρατικό Προϋπολογισμό. Πρόκειται για την υλοποίηση και επιτυχία ενός μακροχρόνιου αγώνα και στόχου του κόσμου των αναπήρων της Κύπρου.

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε την ακόλουθη ιστοσελίδα:

<http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/All/ACC1101E136B01CDC2257AA10047EB69?OpenDocument>

Διατάξεις του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας (περί αναπηρίας)

• Άρθρο 9 του Συντάγματος

Κατοχυρώνει το θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα κάθε ατόμου (περιλαμβανομένων και των ατόμων με αναπηρίες) για αξιοπρεπή διαβίωση και κοινωνική ασφάλεια.

• Άρθρο 28 του Συντάγματος

Κατοχυρώνει την ισότητα όλων (περιλαμβανομένων και των ατόμων με αναπηρίες) ενώπιον του νόμου, της διοίκησης και της δικαιοσύνης.

• Άρθρο 35 του Συντάγματος

Επιβάλλει στις τρεις εξουσίες του Κράτους (νομοθετική, εκτελεστική και δικαστική) την υποχρέωση να διασφαλίζουν, κάθε μια στα πλαίσια των δικών της αρμοδιοτήτων, την αποτελεσματική εφαρμογή όλων των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων κάθε ατόμου (επομένως και των ατόμων με αναπηρίες).

Σύμβαση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας αρ. 159

Η Σύμβαση αρ. 159 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (I.L.O.) για την Επαγγελματική Αποκατάσταση και Απασχόληση Αναπήρων Προσώπων επικυρώθηκε με τον κυρωτικό Νόμο 42/1987. Τα άρθρα 2-5 της Σύμβασης επιβάλλουν τη λήψη ειδικών μέτρων για τον επαγγελματικό προσανατολισμό και απασχόληση των ατόμων με αναπηρίες.

Ειδικότερα, το **άρθρο 4** διευκρινίζει ότι ειδικά θετικά μέτρα, που αποβλέπουν σε αποτελεσματική ισότητα ευκαιριών και μεταχείριση στην εργασία μεταξύ των αναπήρων εργαζομένων και των άλλων εργαζομένων δεν πρέπει να θεωρούνται ότι δημιουργούν διάκριση έναντι άλλων εργαζομένων.

Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης

Ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης υπογράφηκε το 1961 και αποτελεί μία από τις Συνθήκες του Συμβουλίου της Ευρώπης που προστατεύει τα ανθρώπινα δικαιώματα. **Ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης επικυρώθηκε από την Κυπριακή Δημοκρατία με τον Κυρωτικό Νόμο 64/1967.**

Το 1996 ξεκίνησε η υιοθέτηση του Αναθεωρημένου Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου 1999 και υπολογίζεται σταδιακά να αντικαταστήσει πλήρως τον πρώτο Χάρτη.

Η Κύπρος υπέγραψε τον Αναθεωρημένο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη στις 3 Μαΐου 1996. Στη συνέχεια, στις 27 Σεπτεμβρίου 2000, ο Χάρτης κυρώθηκε με τον περί του Αναθεωρημένου Κοινωνικού Χάρτη του 1996 (Κυρωτικός) Νόμο του 2000 Ν.27(III)/2000 και τέθηκε σε ισχύ την 1 Νοεμβρίου 2000.

Το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες είναι αρμόδιο για τη διασφάλιση της εφαρμογής του Άρθρου 15 του Αναθεωρημένου Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη, το οποίο αφορά το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες για αυτονομία, κοινωνική ένταξη και συμμετοχή στα κοινά.

Το πλήρες κείμενο του Αναθεωρημένου Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη στην αγγλική γλώσσα, βρίσκεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση:
www.conventions.coe.int/treaty/en/Treaties/Html/163.htm

Σύμβαση ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες

Η Σύμβαση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities) θεωρείται σταθμός και ορόσημο στην παγκόσμια ιστορία της αναπηρίας, αλλά και χάρτης πορείας των κρατών για τη διαχείριση της αναπηρίας. Διευκρινίζει και αποσαφηνίζει με ποιο τρόπο όλα τα δικαιώματα και ελευθερίες εφαρμόζονται για τα άτομα με αναπηρίες και σκοπό έχει να προωθήσει, προστατεύσει και διασφαλίσει την πλήρη και ίση απόλαυση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών για τα άτομα με αναπηρίες. Καθορίζει επίσης τις υποχρεώσεις των κρατών μελών του ΟΗΕ και υποδεικνύει μέτρα για την ικανοποίηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε τις ακόλουθες ιστοσελίδες:

<http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/All/746595C4EA614281C2257AA10048F561?OpenDocument>

http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/dsipd08_gr/dsipd08_gr?OpenDocument

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Στις 15.11.2010 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε Ανακοίνωση της για τη **νέα Ευρωπαϊκή Στρατηγική 2010-2020** (European Disability Strategy) που αποτελεί τη συνέχεια του Σχεδίου Δράσης για την Αναπηρία (European Disability Action Plan) που έληξε το 2010.

Η νέα Στρατηγική για την Αναπηρία, κρίνεται ως το σημαντικότερο έγγραφο πολιτικής, μετά τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες. Τα δύο αυτά έγγραφα, η Σύμβαση ως Νόμος, μαζί με τις κατευθυντήριες γραμμές της νέας Ευρωπαϊκής Στρατηγικής Αναπηρίας, που ουσιαστικά έρχονται να κατευθύνουν την υλοποίηση της Σύμβασης, θα αποτελούν τους άξονες δράσης για την αναπηρία, όλων των κρατών μελών, για τις επόμενες δεκαετίες. Η Στρατηγική θέτει σε πρώτη φάση **οκτώ τομείς προτεραιότητας** για δράση:

- Προσβασιμότητα
- Συμμετοχή
- Ισότητα
- Απασχόληση
- Εκπαίδευση
- Κοινωνική Προστασία και Ενσωμάτωση
- Υγεία
- Εξωτερική Δράση

Με την έκδοση της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Αναπηρία και με την κύρωση της Σύμβασης, σηματοδοτείται η έναρξη της διαμόρφωσης ενός Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Αναπηρία στην Κύπρο, σε συνεργασία των εμπλεκόμενων κρατικών υπηρεσιών, των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών ευρύτερα.

Με τις Αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου για την κύρωση και την εφαρμογή της Σύμβασης στις 2.12.2010 και στις 9.5.2012, ανατέθηκε στο Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες ο συντονισμός της διαμόρφωσης ενός Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την υλοποίηση της Σύμβασης, λαμβάνοντας υπόψη και την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Αναπηρία 2010-2020.

Δημόσιος Τομέας

Α. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ

Ταυτότητα Νοσηλείας

Ταυτότητα Νοσηλείας εκδίδεται κατά κανόνα σε Κύπριους και Ευρωπαίους πολίτες που είναι μόνιμοι κάτοικοι Κύπρου.

Οι δικαιούχοι Κάρτας Νοσηλείας εμπίπτουν σε πέντε κατηγορίες:

- i. Άτομα χωρίς εξαρτώμενους των οποίων το ετήσιο εισόδημα δεν υπερβαίνει τις €15.400.00
- ii. Μέλη οικογενειών των οποίων το ετήσιο εισόδημα δεν υπερβαίνει τις €30.750.00, αυξανόμενο κατά €1.700.00 για κάθε εξαρτώμενο τέκνο.
- iii. Πρόσωπα που καθορίζονται στο Πρώτο Πίνακα, Μέρος III του Κανονισμού 3.
- iv. Άτομα τα οποία πάσχουν από πάθηση που αναφέρεται στον Έκτο Πίνακα, Μέρος I (Α) του Κανονισμού 8.
- v. Άτομα τα οποία πάσχουν από πάθηση που αναφέρεται στον Έκτο Πίνακα, Μέρος I (Β) του Κανονισμού 8 εάν το εισόδημα της οικογένειάς τους δεν υπερβαίνει τα €150.000 (Παράρτημα 1)

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε την ακόλουθη ιστοσελίδα:

http://www.moh.gov.cy/moh/moh.nsf/page93_gr/page93_gr?opendocument

Προτεινόμενα μέτρα βελτίωσης Ταυτοτήτων Νοσηλείας με σκοπό την πιο εύκολη πρόσβαση των ασθενών σε υπηρεσίες των κρατικών νοσηλευτηρίων και την ενημέρωση των ιατρών και νοσηλευτικού προσωπικού.

- Έκδοση ειδικής κάρτας ασθενών με σπάνια νοσήματα

Οι κάρτες αυτές θα αναφέρουν:

- i. το νόσημα του κατόχου, γενικές πληροφορίες σχετικά με τη φύση της ασθένειας και πιθανόν επιπλοκές και
- ii. την η φαρμακευτική αγωγή που λαμβάνει ο ασθενής.

Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας

Τα Κοινωνικά Κέντρα των Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας του Υπουργείου Υγείας παρέχουν υπηρεσίες και φροντίδα σε κοινοτικό επίπεδο, με σκοπό την κάλυψη των αναγκών μιας περιοχής σε θέματα ψυχικής υγείας. Ο κύριος στόχος των κέντρων είναι η άμεση παροχή ποιοτικής φροντίδας για τη ψυχική υγεία που να καλύπτει, πέραν από τη θεραπεία και την αποκατάσταση, τους τομείς της πρόληψης των ψυχικών διαταραχών και των τοξικοεξαρτήσεων, καθώς και τον τομέα της προαγωγής της ψυχικής υγείας και υγιών διαπροσωπικών σχέσεων. Η οργάνωση της φροντίδας αυτής θα πρέπει να γίνεται ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες του ατόμου και της οικογένειάς του, σε συνεργασία με άλλες εμπλεκόμενες υπηρεσίες και φορείς (κρατικούς, κοινοτικούς, εθελοντικούς κ.ά.)

Οι υπηρεσίες προσφέρονται από ομάδα λειτουργών από όλες τις ειδικότητες ψυχικής υγείας (ψυχίατροι, ψυχολόγοι, κοινοτικοί νοσηλευτές, εργοθεραπευτές).

Δικαιούνται εξέταση και νοσηλεία άτομα, σύμφωνα με τους ισχύοντες κανονισμούς του Υπουργείου Υγείας.

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε τις ακόλουθες ιστοσελίδες:

http://www.moh.gov.cy/moh/mhs/mhs.nsf/page37_gr/page37_gr?OpenDocument

[http://www.moh.gov.cy/moh/mhs/mhs.nsf/2644B3329ED95FAAC225782B003BCCBC/\\$file/Psychiatric%20Care.pdf](http://www.moh.gov.cy/moh/mhs/mhs.nsf/2644B3329ED95FAAC225782B003BCCBC/$file/Psychiatric%20Care.pdf)

Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων

Οι Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Έφηβων παρέχουν υπηρεσίες που αφορούν τη διαγνωστική αξιολόγηση παιδιών, εφήβων και των οικογενειών τους, θεραπευτική παρακολούθηση, θεραπευτικά προγράμματα βασισμένα στις συμπεριφοριστικές μεθόδους, κατ' οίκον (κοινοτικές) επισκέψεις, συμβουλευτική γονέων και σε μικρότερο βαθμό ατομική ψυχοθεραπεία.

Δικαιούνται εξέταση και νοσηλεία άτομα, σύμφωνα με τους ισχύοντες κανονισμούς του Υπουργείου Υγείας.

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε την ακόλουθη ιστοσελίδα:

http://www.moh.gov.cy/moh/mhs/mhs.nsf/index_gr/index_gr?OpenDocument

Προτεινόμενα μέτρα για ενδυνάμωση της ψυχολογικής στήριξης:

- Θα πρέπει να αναπτυχθούν διαδικασίες διευκόλυνσης της παραπομπής ασθενών προς ειδικούς ψυχιάτρους και ψυχολόγους και να αναπτυχθούν και να διευρυνθούν με περαιτέρω στελέχωση οι προσφερόμενες υπηρεσίες ψυχικής υγείας.

Άλλες παροχές του Υπουργείου Υγείας

- *υπηρεσίες φυσικοθεραπείας*: προσφέρονται σε όλα τα Νοσοκομεία της Κύπρου, υψηλής ποιότητας υπηρεσίες φυσικοθεραπείας και οργανωμένα προγράμματα για ειδικές ομάδες. Στα πλαίσια των παιδιατρικών κλινικών προσφέρονται δυνατότητες εκπαίδευσης, συνεργασίας με κέντρα εξειδικευμένης φυσικοθεραπείας, θεραπείας γέλιου (fun therapy) κ.λπ.
- *υπηρεσίες λογοθεραπείας*: προσφέρονται σε υψηλό επίπεδο, αλλά όχι σε παγκύπρια βάση. Το κενό γεμίζουν οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) που προσφέρουν εθελοντικά τις υπηρεσίες τους.
- *υπηρεσίες εργοθεραπείας*: προσφέρονται τόσο από το κράτος, όσο και από ΜΚΟ.
- *υπηρεσίες κατ' οίκον νοσηλείας*: οι οργανωμένες Υπηρεσίες Κοινωνικής Νοσηλευτικής έχουν αναπτυχθεί σχεδόν παγκύπρια. Οι Υπηρεσίες παρέχουν στήριξη και φροντίδα στους κλινήριες ασθενείς. Επίσης, η κατ' οίκον Φροντίδα προσφέρεται από ΜΚΟ, μετά από παραπομπή των θεραπόντων Ιατρών.
- *υπηρεσίες διαχείρισης πόνου*: οι ενήλικοι ασθενείς έχουν τη δυνατότητα παρακολούθησης από το Κέντρο Πόνου του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας και του ΟΚΤΚ, αλλά και εισαγωγής στο μοναδικό Κέντρο Ανακουφιστικής Φροντίδας "ΑΡΟΔΑΦΝΟΥΣΑ" (ΜΚΟ).
- *Σχολιατρική υπηρεσία*: έχει συντονιστικό ρόλο (στην παροχή ανακουφιστικής φροντίδας, κοινωνικής πρόνοιας και ένταξης). Συνδέει την οικογένεια και τα Υπουργεία Υγείας και Παιδείας. Παιδιά που πάσχουν και από σπάνια νοσήματα (π.χ. αυτισμό) εντάσσονται με κοινή προσπάθεια μέσω ειδικών προγραμμάτων στο εκπαιδευτικό σύστημα, ενώ παράλληλα καλύπτονται και οι ειδικές ανάγκες τους.

- *λήπτες δημόσιου βοηθήματος* (βλ. σελ. 22): για λόγους εύκολης προσβασιμότητας ευπαθών ομάδων στις Υπηρεσίες Υγείας, εκτός από την δωρεάν περίθαλψη που προσφέρει στους κατόχους της κάρτας Α, στη βάση εισοδηματικών κριτηρίων, προσφέρει επιπλέον δωρεάν περίθαλψη σε λήπτες δημοσίου βοηθήματος.
- *άτομα με σπάνια νοσήματα*: σε ένα μεγάλο αριθμό σπανίων νοσημάτων προσφέρεται, ανεξάρτητα από το εισόδημα, δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, που αφορά το νόσημα.
- *Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας*: μέσα από ένα άρτια οργανωμένο δίκτυο, προσφέρουν ψυχική ενδυνάμωση του ασθενή, ακόμη και σε κοινοτικό επίπεδο (Κοινοτικά Κέντρα Ψυχικής Υγείας: ομάδα λειτουργών από όλες τις ειδικότητες ψυχικής υγείας). Άτομα με σπάνια νοσήματα, λαμβάνουν υποστήριξη από την πρώιμη ηλικία στις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων (Μακάρειο Νοσοκομείο).
- *Κοινωνική Νοσηλευτική*: καθιστά δυνατή την περίθαλψη των ατόμων αυτών κατ' οίκον, χωρίς την απομάκρυνσή τους από το οικείο περιβάλλον και την κοινότητα. Όπως αναφέρθηκε στην εισαγωγή, τα άτομα που πάσχουν από σπάνια νοσήματα, πολλές φορές έχουν κινητικές δυσκολίες ή καθίστανται ανάπηρα.

Β. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

Δημόσιο Βοήθημα

Το Δημόσιο Βοήθημα που παρέχεται από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας έχει ως στόχο την διασφάλιση του δικαιώματος για αξιοπρεπή διαβίωση σε κάθε άτομο που διαμένει μόνιμα για συνεχή περίοδο τουλάχιστον ενός έτους (εξαιρουμένων των επαναπατρισθέντων) στις ελεγχόμενες από την Κυπριακή Δημοκρατία περιοχές και δεν έχει τους αναγκαίους πόρους για κάλυψη των βασικών (τροφή, απαραίτητη ένδυση και υπόδυση, υδατοπρομήθεια, καύσιμα, φωτισμό, είδη υγιεινής διαβίωσης) και ειδικών (στέγαση, φροντίδα, καθώς και άλλες ανάγκες οι οποίες προκύπτουν από την ψυχική ή σωματική υγεία ή οποιαδήποτε ανικανότητα του αιτητή ή του λήπτη ή των εξαρτωμένων του) του αναγκών όπως αυτές καθορίζονται από το Νόμο.

Δημόσιο βοήθημα δεν παρέχεται σε οποιαδήποτε περίοδο όπου ο αιτών απασχολείται πλήρως σε προσοδοφόρα εργασία. Εντούτοις μπορεί να συνεχιστεί η χορήγηση δημοσίου βοηθήματος σε περιπτώσεις που ο αιτών υφίσταται κάποια αναπηρία.

‘Αναπηρία’ ορίζεται ως άτομο το οποίο εκ γενετής ή λόγω γεγονότος που του συνέβηκε πριν συμπληρώσει το 65 έτος της ηλικίας του, παρουσιάζει οποιασδήποτε μορφής ανεπάρκεια ή μειονεξία, η οποία προκαλεί μόνιμο ή απροσδιόριστη διάρκεια σωματικό, διανοητικό ή ψυχικό περιορισμό σ’ αυτό και η οποία, λαμβάνοντας υπόψη το ιστορικό και άλλα προσωπικά στοιχεία του εν λόγω ατόμου, μειώνει ουσιωδώς ή αποκλείει τη δυνατότητα εκτέλεσης μιας ή περισσότερων δραστηριοτήτων ή λειτουργιών που θεωρούνται ως φυσιολογικές και ουσιώδεις για την ποιότητα ζωής κάθε ατόμου της ίδιας ηλικίας που δεν παρουσιάζει τέτοια ανεπάρκεια ή μειονεξία.

Το Δημόσιο Βοήθημα μπορεί να δοθεί σε μορφή χρημάτων ή σε είδος (π.χ. αποπληρωμή λογαριασμών ρεύματος, υδατοπρομήθειας, θέρμανσης κτλ).

Δημόσιο Βοήθημα παρέχεται σε άπορα άτομα και το σημερινό ύψος του μηνιαίου βοηθήματος για βασικές ανάγκες ανέρχεται σε €452 για τον αρχηγό του νοικοκυριού, στα €226 για κάθε εξαρτώμενο που έχει συμπληρώσει το 14^ο έτος της ηλικίας του και στα €135,60 για κάθε εξαρτώμενο που δεν έχει συμπληρώσει το 14^ο έτος της ηλικίας του.

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε την ακολουθη ιστοσελίδα:

<http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/sws/sws.nsf/All/8ADFCE3C40B256B0C2256E5F002E83A8?OpenDocument>

http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/sws/sws.nsf/dmllegislation_gr/dmllegislation_gr?OpenDocument&Start=1&Count=1000&Expand=1

Προτεινόμενα μέτρα:

- Οι κοινωνικοί λειτουργοί έρχονται αντιμέτωποι με οξείες περιπτώσεις ασθενών ή και ιδιαίτερα ψυχοφθόρα περιστατικά επί καθημερινής βάσης. Είναι σημαντική η σταθερή παρακολούθηση των ασθενών από τους ίδιους κοινωνικούς ή άλλους λειτουργούς των Υπηρεσιών, ώστε να μην επηρεάζεται η ποιότητα των προσφερομένων υπηρεσιών.
- η περαιτέρω ενίσχυση με πρόσληψη μόνιμου και κατάλληλα εκπαιδευμένου προσωπικού, ιδιαίτερα κοινωνικών λειτουργών.
- να υπάρξει η εφαρμογή μίας διαδικασίας απολογισμού (debriefing) για να αποφευχθεί η εκδήλωση διαταραχών άγχους (anxiety disorders). Αυτή η διαδικασία είναι απαραίτητη για όλους τους επαγγελματίες υγείας (ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς, νοσηλευτές κτλ).

Άλλες παροχές των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας

Πέραν του Δημοσίου Βοηθήματος, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας παρέχουν υπηρεσίες για Ηλικιωμένα και Ανάπηρα Άτομα κατ’ οίκον φροντίδας, διημερεύουσα φροντίδα και ιδρυματική φροντίδα.

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε την ακόλουθη ιστοσελίδα: <http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/sws/sws.nsf/All/791AE14C3F300CE3C2256E5F003D19E1?OpenDocument>

Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα

Στις 10 Ιουλίου 2014 η Βουλή των Αντιπροσώπων ψήφισε το νομοσχέδιο που κατατέθηκε από το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΠΚΑ) με τίτλο «Ο περί Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και γενικότερα περί Κοινωνικών Παροχών Νόμος του 2014», που αφορά στην εφαρμογή ενός νέου συστήματος κοινωνικής πρόνοιας, ώστε να διασφαλίζεται ένα ελάχιστο επίπεδο διαβίωσης για κάθε οικογένεια που πληροί συγκεκριμένα κριτήρια.

- Υπάρχουν ξεχωριστά χρώματα για τις αιτήσεις που θα υποβληθούν από τις ακόλουθες κατηγορίες αιτητών:
 - i. Αίτηση για Δικαιούχους του Επιδόματος Συνταξιούχων με Χαμηλά Εισοδήματα: Χρώμα Γκριζο
 - ii. Αίτηση για Λήπτες Δημοσίου Βοηθήματος: Χρώμα Ροζ
 - iii. Αίτηση για Πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας (άλλους από τους λήπτες δημοσίου βοηθήματος και τους χαμηλοσυνταξιούχους): Χρώμα Μπλε
 - iv. Αίτηση για Πολίτες της ΕΕ: Χρώμα Πράσινο
 - v. Αίτηση για Υπηκόους Τρίτης Χώρας με καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος ή διεθνούς προστασίας ή συμπληρωματικής προστασίας: Χρώμα Πορτοκαλί
 - vi. Έντυπο Εξουσιοδότησης: Χρώμα Άσπρο.
- Οι σημερινοί Λήπτες Δημοσίου Βοηθήματος θα παραλάβουν έντυπα αιτήσεων από τα κατά τόπους γραφεία των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας. Οι λήπτες Δημοσίου Βοηθήματος θα πρέπει να υποβάλουν αίτηση στα κατά τόπους Γραφεία του Τμήματος Κοινωνικής Ευημερίας μέχρι την 1 Σεπτεμβρίου 2014.
- Οι χαμηλοσυνταξιούχοι, θα πρέπει να υποβάλουν αίτηση σε χρονικό διάστημα 60 ημερών από την ημερομηνία εφαρμογής της Νομοθεσίας δηλαδή μέχρι τις 8 Σεπτεμβρίου 2014.
- Όλες οι υπόλοιπες αιτήσεις πρέπει να υποβάλλονται στα κατά τόπους ταχυδρομικά γραφεία ή να αποσταλούν ταχυδρομικά στη διεύθυνση: Θεμιστοκλή Δέρβη αρ. 46, MEDCON Tower, 1066 Λευκωσία.
- Έντυπα αιτήσεων είναι δυνατό να εκτυπωθούν από το κάτω μέρος της σελίδας αυτής και αφού συμπληρωθούν να υποβληθούν όπως περιγράφεται πιο πάνω. Δεν είναι εφικτή η υποβολή αίτησης ηλεκτρονικά.

Η φιλοσοφία του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος (ΕΕΕ) στοχεύει στο ανθρώπινο δικαίωμα για ένα επίδομα που να διασφαλίζει την αξιοπρεπή διαβίωση του ίδιου και της οικογένειάς του (εξαρτώμενα άτομα). Αφορά λοιπόν εξ' ολοκλήρου τους λήπτες δημοσίων βοηθημάτων δηλαδή αυτούς που εντάσσονται στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού.

Όλοι οι λήπτες λοιπόν δημοσίου βοηθήματος εντάσσονται στις πρόνοιες του ΕΕΕ. Οι λήπτες δημοσίου βοηθήματος που έχουν αναπηρία και μέσα στο βοήθημα αυτό

συμπεριλαμβάνεται χρηματικό ποσό που αφορά στα αναπηρικά τους δικαιώματα, τότε το επίδομα τους παραμένει ως έχει μέχρι να αποφασιστεί και να υποβληθούν σε επανεξέταση της αναπηρίας τους και με βάση τα αποτελέσματα θα υπολογιστεί το ποσό του ΕΕΕ χωρίς να επηρεαστεί καθόλου το ποσοστό του βοηθήματος που αφορά στην αναπηρία τους.

Κατ' εξαίρεση οι λήπτες Δημοσίου Βοηθήματος που αφορούν ανήλικους ανάπηρους και που έστω και η οικογένειά τους μπορεί να μην είναι δυσπραγούντες και να μην είναι μέσα στα πλαίσια των πολύ χαμηλών εισοδημάτων, δικαιούνται να αιτηθούν για την λήψη του δημοσίου βοηθήματος το οποίο κατά τον νόμο οι ανήλικοι δεν δικαιούνται. Τα ανήλικα ανάπηρα άτομα μπορούν κατ' εξαίρεση να αιτηθούν για το δημοσίο βοήθημα χωρίς διερεύνηση των εισοδηματικών κριτηρίων των οικογενειών τους.

Είναι σαφές λοιπόν, ότι με το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα και την ένταξη των ατόμων με αναπηρία σε αυτό δεν θα επηρεαστούν τα δικαιώματά τους σε σχέση με το ποσό που παίρνουν για την αναπηρία τους. Με την ένταξη τους στο ΕΕΕ απλώς μεταφέρονται από το ελάχιστο ποσό που ήταν μέχρι πρότινος (πριν την ολοκλήρωση της νομοθεσίας για ΕΕΕ) €452 θα μεταφερθούν στα €480 συν όλα τα ποσά που αναφέρονται στην αναπηρία τους.

Μετά από ένα χρονικό πλαίσιο που θα αποφασίσει το υπουργείο θα γίνει σε όλα τα άτομα με αναπηρία επανεξέταση και επαναξιολόγηση της αναπηρίας τους με βάση τον νέο νόμο (Οι περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμοι 2000-2007). Εξετάζεται επίσης ταυτόχρονα από άλλη υπηρεσία το ποσοστό της λειτουργικότητας των ατόμων αυτών (Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης). Όσο αφορά το ποσό που παίρνουν επιπρόσθετα του δημοσίου βοηθήματος, είναι ένα πάγιο ποσό των €226 περίπου.

Σε σχέση με την αναπηρία και τα επιδόματα της υπάρχουν άλλα εννέα σχέδια που εντάσσονται στο Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης και για τα οποία έχουμε αναφερθεί σε αυτό το εγχειρίδιο.

Η τρίτη τάξη των επιδομάτων που αφορά στην αναπηρία εντάσσεται στα πλαίσια μιας επιτροπής που ονομάζεται Επιτροπή Ανακουφίσεως Παθόντων και αυτός είναι ένας νόμος που διαχρονικά καλύπτει με επιδόματα όλους αυτούς στους οποίους προέκυψε η αναπηρία εξαιτίας πολεμικών καταστάσεων στην Κύπρο είτε κατά την διάρκεια της στρατιωτικής τους θητείας. Τα επιδόματα αυτά συνεχίζονται να λαμβάνονται διαχρονικά και από τα παιδιά αυτών των οικογενειών. Ο δε νόμος για

το ΕΕΕ δεν συμπεριλαμβάνει οποιαδήποτε διαφοροποίηση των συντάξεων και των επιδομάτων που παίρνουν τα άτομα με αναπηρία μέσω της επιτροπής αυτής.

Το ΕΕΕ σε σχέση με τους χαμηλοσυνταξιούχους που βρίσκονται κάτω από το όριο φτώχειας (όπως αυτό καθορίζεται ετησίως στα €10,200 για το 2014) δικαιούνται να υποβάλουν αίτηση για το ΕΕΕ και βεβαίως αφού εξεταστεί θα γίνει αναπροσαρμογή. Η σύνταξη θα παραμείνει χαμηλή ως έχει αλλά θα συμπληρωθεί το ΕΕΕ πάνω στην μικρή επιταγή που παίρνουν από την σύνταξη των κοινωνικών ασφαλίσεων που είναι συνήθως γύρω στα €100. Το ποσό αυτό θα αναπροσαρμοστεί ανάλογα με τα δικαιώματα και τις πρόνοιες που εντάσσονται στην νομοθεσία για το ΕΕΕ.

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε την ακόλουθη ιστοσελίδα:
<http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/mlsi.nsf/All/517E1B1FE19B0418C2257CD7001E73BB>

Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Δυο συγκεκριμένες παροχές μέσω του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων ισχύουν για άτομα που ασθενούν με σπάνια νοσήματα, αφού η εξέλιξη της πάθησης συχνά είναι εκφυλιστική, χρόνιας μορφής και καταλήγει σε αναπηρία (άλλοτε σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό).

Επίδομα Ασθενείας

Το Επίδομα Ασθενείας έχει ως σκοπό να διασφαλίσει την αξιοπρεπή διαβίωση πολιτών κατά τη διάρκεια περιόδου διακοπής της απασχόλησης λόγω ασθενείας. Η διακοπή της απασχόλησης βάσει νομοθεσίας (Ν.59(Ι)/2010) μπορεί να έχει μέγιστη διάρκεια 156 ημέρες.

Δικαιούχοι είναι ασφαλισμένοι μισθωτοί, αυτοτελώς εργαζόμενοι καθώς και οι προαιρετικά ασφαλισμένοι που εργάζονται στην υπηρεσία Κύπριου εργοδότη στο εξωτερικό, ηλικίας 16- 63. Για να λάβει κάποιος επίδομα ασθενείας, ο δικαιούχος πρέπει να έχει πληρωμένες ή πιστωμένες ασφαλιστέες αποδοχές μέσα στο προηγούμενο έτος εισφορών καθώς και να έχουν περάσει τουλάχιστον 26 εβδομάδες από την ημερομηνία ασφάλισης του. Το επίδομα ασθενείας αρχίζει από την τέταρτη μέρα απουσίας από την εργασία και για περίοδο όχι μεγαλύτερη των 156 ημερών.

Το ύψος του επιδόματος ασθενείας καθορίζεται με βάση τον εβδομαδιαίο μέσο όρο των πληρωμένων και πιστωμένων ασφαλιστέων αποδοχών του ασφαλισμένου μέσα στο προηγούμενο έτος εισφορών.

Σε περίπτωση που ο ασφαλισμένος δικαιούται ταυτόχρονα επίδομα ασθενείας και άλλη παροχή από το ταμείο κοινωνικών ασφαλίσεων, λαμβάνει μόνο την πιο ψηλή παροχή (εκτός των περιπτώσεων συντάξεων χρειάς ή επίδομα αγνοουμένου). Σε όλες τις περιπτώσεις απαγορεύεται η ταυτόχρονη λήψη Επιδόματος Ασθενείας και Σύνταξης Ανικανότητας.

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε την ακόλουθη ιστοσελίδα:
http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/sws/sws.nsf/dmllegislation_gr/dmllegislation_gr?OpenDocument&Start=1&Count=1000&Expand=1

Προτεινόμενα μέτρα:

- Είναι αναγκαία η επίσπευση των διαδικασιών χορήγησης του επιδόματος ασθενείας, ώστε η πιθανή επανένταξη του ατόμου στο κοινωνικό σύνολο να γίνει πιο ομαλή και γρήγορη, χωρίς να επιβαρύνουν τη γενική υγεία του ατόμου.

Σύνταξη Ανικανότητας

Σύνταξη Ανικανότητας μπορούν να διεκδικήσουν ασφαλισμένα άτομα κάτω των 63 ετών, τα οποία είναι ανίκανα για εργασία για τουλάχιστον 156 ημέρες και τα οποία αναμένεται να παραμείνουν μόνιμα ανίκανα για εργασία.

‘Ανίκανος για εργασία’ ορίζεται βάσει της νομοθεσίας ως ο ασφαλισμένος που ‘λόγω ασθενείας ή σωματικής ή πνευματικής αναπηρίας, η οποία αρχίζει να επιδεινώνεται ουσιαστικά μετά την ασφάλιση του δεν μπορεί να κερδίσει από εργασία την οποία εύλογα αναμένεται να εκτελεί, λαμβανομένων υπόψη των δυνάμεων, των δεξιοτήτων, της μόρφωσης και της συνήθους επαγγελματικής απασχόλησης του... το ποσό το οποίο κερδίζει συνήθως άτομο στην ίδια περιφέρεια και επαγγελματική κατηγορία σωματικά και πνευματικά υγιές πρόσωπο της ίδιας μόρφωσης.’

Βασική προϋπόθεση είναι να έχουν περάσει τρία χρόνια από την ημέρα ασφάλισης του αιτητή μέχρι την ημέρα που κρίνεται μόνιμα ανίκανος.

Οι παραλήπτες Σύνταξης Ανικανότητας δικαιούνται δωρεάν ιατρική περίθαλψη στα κρατικά νοσηλευτήρια.

Σε περίπτωση που ο ασφαλισμένος δικαιούται ταυτόχρονα Σύνταξη Ανικανότητας και άλλη παροχή από το ταμείο κοινωνικών ασφαλίσεων, λαμβάνει μόνο την πιο ψηλή παροχή (εξαιρούνται οι περιπτώσεις συντάξεων χρειάς ή επίδομα αγνοουμένου).

Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες

Σχέδια Κοινωνικών Παροχών

- Επίδομα Βαριάς Κινητικής Αναπηρίας
- Επίδομα Φροντίδας σε Τετραπληγικά Άτομα
- Επίδομα Φροντίδας σε Παραπληγικά Άτομα
- Χορηγία Τυφλών
- Επίδομα Διακίνησης
- Σχέδιο Παροχής Οικονομικής Βοήθειας για Απόκτηση Αναπηρικού Αυτοκινήτου
- Σχέδιο Παροχής Οικονομικής Βοήθειας για την Προμήθεια Τροχοκαθισμάτων
- Σχέδιο Παροχής Τροχοκαθισμάτων με Δανεισμό
- Έκδοση Κάρτας Στάθμευσης
- Σχέδιο Πάροχης Οικονομικής Βοήθειας στα Άτομα με Αναπηρίες για την Προμήθεια Τεχνικών Μέσων, Οργάνων και άλλων Βοηθημάτων
- Σχέδιο Παροχής Τεχνικών Μέσων με Δανεισμό
- Σχέδιο Επιχορήγησης Διακοπών για τα Άτομα με Αναπηρίες
- Σχέδιο Επιχορήγησης των Οργανώσεων των Ατόμων με Αναπηρίες
- Σχέδιο Επιχορήγησης Κοινωνικών Συνοδών για Ενήλικα Άτομα με Πολύ Σοβαρές Αναπηρίες
- Έκτακτη Βοήθεια μέσω του Ταμείου του Λαχείου Προνοίας

Επίδομα Βαριάς Κινητικής Αναπηρίας

Άτομο με βαριά κινητική αναπηρία ορίζεται ως αυτός που λόγω εκ γενετής πάθησης, ασθένειας ή ατυχήματος, παρουσιάζει σοβαρό περιορισμό της λειτουργικότητας της βάδισης σε βαθμό που να έχει ανάγκη συνεχούς και μόνιμης χρήσης τροχοκαθίσματος για τη διακίνησή του και να μην μπορεί να βαδίσει καθόλου, ή να μπορεί να βαδίσει σε πολύ μικρές αποστάσεις σε ομαλό έδαφος με τη χρήση βοηθητικών μέσων, όπως βακτηρίας, περπατούσας ή ειδικών στηριγμάτων στα πόδια.

Δικαιούχοι: Άτομα που δεν μπορούν να βαδίσουν και έχουν ανάγκη συνεχούς και μόνιμης χρήσης τροχοκαθίσματος

Παροχή: €333,43 μηνιαίως από 1/1/2012 (επιδέχεται τιμαριθμικές αναπροσαρμογές ανά εξάμηνο)

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε την ακόλουθη ιστοσελίδα:

http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/dsipd10_gr/dsipd10_gr?OpenDocument

Επίδομα Φροντίδας σε Τετραπληγικά Άτομα

Τετραπληγικό ορίζεται το άτομο, το οποίο κάνει μηδενικές κινήσεις ή σχεδόν μηδενικές κινήσεις και στα τέσσερα άκρα εξαιτίας εκ γενετής πάθησης, ασθένειας ή ατυχήματος.

Δικαιούχοι: Άτομα που παρουσιάζουν μηδενικές ή σχεδόν μηδενικές κινήσεις και στα τέσσερα άκρα

Παροχή: €854,30 μηνιαίως

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε την ακόλουθη ιστοσελίδα:

http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/dsipd11_gr/dsipd11_gr?OpenDocument

Επίδομα Φροντίδας σε Παραπληγικά Άτομα

Άτομο με παραπληγία ορίζεται ως αυτός που παρουσιάζει μηδενική ή σχεδόν μηδενική κίνηση και στα δύο κάτω άκρα, λόγω εκ γενετής πάθησης, ασθένειας ή ατυχήματος, που καθιστά αναγκαία τη συνεχή και μόνιμη χρήση τροχοκαθίσματος για τη διακίνησή του

Δικαιούχοι: άτομα που παρουσιάζουν μηδενική ή σχεδόν μηδενική κίνηση και στα δύο κάτω άκρα λόγω εκ γενετής πάθησης, ασθένειας ή ατυχήματος, που καθιστά

αναγκαιότητα τη συνεχή και μόνιμη χρήση τροχοκαθίσματος για τη διακίνησή τους. Δικαιούχοι του Επιδόματος Φροντίδας θα είναι επιπρόσθετα και άτομα με μηδενική ή σχεδόν μηδενική κίνηση και στα δύο άνω άκρα, έστω και αν παρουσιάζουν κίνηση στα κάτω άκρα.

Επίδομα: €350 το μήνα

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε την ακόλουθη ιστοσελίδα:

http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/dsipd12_gr/dsipd12_gr?OpenDocument

Χορηγία Τυφλών

Τυφλός σημαίνει Κύπριος πολίτης ή πολίτης κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο οποίος έχει τη μόνιμη διαμονή του στις περιοχές που ελέγχονται από την Κυπριακή Δημοκρατία και του οποίου αποδεδειγμένα η οξύτητα της όρασης και των δύο οφθαλμών είναι τέτοια, ώστε αυτή στον καλύτερο οφθαλμό δεν υπερβαίνει, έστω και με διορθωτικούς φακούς τα 6/60

Δικαιούχοι:

- A) Άτομα των οποίων η οξύτητα και των δυο οφθαλμών δεν υπερβαίνει τα 6/60 σε κάθε οφθαλμό, έστω και με διορθωτικούς φακούς
- B) Άτομα που φοίτησαν στη Σχολή Τυφλών μέχρι και το 1990

Παροχή: €316,37 μηνιαίως από 1/1/2012 (επιδέχεται τιμαριθμικές αναπροσαρμογές ανά έτος)

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε την ακόλουθη ιστοσελίδα:

http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/dsipd13_gr/dsipd13_gr?OpenDocument

Επίδομα Διακίνησης

Σκοπός του Σχεδίου είναι η διευκόλυνση της διακίνησης και η προώθηση της ανεξαρτητοποίησης και της πλήρους συμμετοχής στην κοινωνική και οικονομική ζωή ατόμων με αναπηρία.

Δικαιούχοι:

- A) Άτομα των οποίων η οξύτητα και των δυο οφθαλμών δεν υπερβαίνει τα 6/36 σε κάθε οφθαλμό
- B) Άτομα με σοβαρά κινητικά προβλήματα στα κάτω άκρα

Παροχή:

- €51 μηνιαίως σε άτομα με σοβαρα προβλήματα στα κάτω άκρα τα οποία εργάζονται ή φοιτούν
- €102 μηνιαίως σε άτομα τυφλά που εργάζονται ή φοιτούν
- €102 σε άτομα με τετραπληγία ανεξαρτήτως του αν εργάζονται ή φοιτούν

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε την ακόλουθη ιστοσελίδα:

http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/dsipd14_gr/dsipd14_gr?OpenDocument

Σχέδιο Παροχής Οικονομικής Βοήθειας για Απόκτηση Αναπηρικού Αυτοκινήτου

Δικαιούχοι είναι πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας ή κράτους μέλους της Ε.Ε., νοουμένου ότι έχουν μόνιμη διαμονή στην Κύπρο για τουλάχιστο 12 συνεχείς μήνες, και είναι εκ γενετής ή λόγω μεταγενέστερου γεγονότος, σύμφωνα με έκθεση του Ιατροσυμβουλίου που συγκροτείται για το σκοπό αυτό, μόνιμα ανάπηροι και η αναπηρία τους συνίσταται σε ακρωτηριασμό ή σοβαρή αδυναμία των άνω ή/και κάτω άκρων ή περιορισμό της οξύτητας της οράσεως των δυο οφθαλμών. Επιπροσθέτως δικαιούχοι είναι άτομα που πληρούν τις πιο πάνω προϋποθέσεις και δεν είναι ιδιοκτήτες ή κάτοχοι άλλου οχήματος.

Δικαιούχοι: Άτομα ηλικίας 18-70 ετών που παρουσιάζουν σοβαρή αναπηρία στα άνω ή/και κάτω άκρα, ή σοβαρή οπτική αναπηρία.

Παροχή:

- Χορηγία η οποία ανέρχεται σε (α) €3.500 ή (β) €4.500 στις περιπτώσεις που είναι υποχρεωμένοι να χρησιμοποιούν τροχοκάθισμα για τη διακίνησή τους, και είναι λήπτες του Επιδόματος Βαριάς Κινητικής Αναπηρίας ή/και Επιδόματος Φροντίδας σε Παραπληγικά/Τετραπληγικά Άτομα.
- Απαλλαγή από τα τέλη εγγραφής και κυκλοφορίας του αυτοκινήτου

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε την ακόλουθη ιστοσελίδα:

http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/dsipd15_gr/dsipd15_gr?OpenDocument

Σχέδιο Παροχής Οικονομικής Βοήθειας για την Προμήθεια Τροχοκαθισμάτων

Σκοπός του Σχεδίου είναι η διευκόλυνση της διακίνησης και η προώθηση της ανεξαρτητοποίησης και της πλήρους συμμετοχής στην κοινωνική και οικονομική ζωή των ατόμων με βαριά κινητική αναπηρία, μέσω παροχής οικονομικής βοήθειας για την προμήθεια τροχοκαθισμάτων.

Δικαιούχοι: Άτομα που παρουσιάζουν βαριά κινητική αναπηρία και δεν μπορούν να βαδίσουν καθόλου ή μπορούν να βαδίσουν σε πολύ μικρές αποστάσεις σε ομαλό έδαφος με τη χρήση βοηθητικών μέσων.

Παροχή: Από €700 μέχρι και €13.500 (ανάλογα με τον τύπο του τροχοκαθίσματος)

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε την ακόλουθη ιστοσελίδα:

http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/dsipd16_gr/dsipd16_gr?OpenDocument

Σχέδιο Παροχής Τροχοκαθισμάτων με Δανεισμό

Δανεισμός σε δικαιούχα άτομα, μετά από αξιολόγηση από φυσιοθεραπευτή, μεταχειρισμένων τροχοκαθισμάτων που διαθέτει το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες και τα οποία προέρχονται είτε από παραχώρηση ύστερα από δωρεά, ή από αγορά περιορισμένου αριθμού καινούργιων τροχοκαθισμάτων από το Τμήμα με σκοπό το δανεισμό.

Δικαιούχοι: Άτομα που παρουσιάζουν βαριά κινητική αναπηρία και δεν μπορούν να βαδίσουν καθόλου ή μπορούν να βαδίσουν σε πολύ μικρές αποστάσεις σε ομαλό έδαφος με τη χρήση βοηθητικών μέσων.

Παροχή: Δωρεάν δανεισμός τροχοκαθίσματος

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε την ακόλουθη ιστοσελίδα:

http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/dsipd17_gr/dsipd17_gr?OpenDocument

Έκδοση Κάρτας Στάθμευσης

Προβλέπεται ως όριο ηλικίας το 65^ο έτος.

Δικαιούχοι:

- Άτομα που έχουν εγκριθεί για αναπηρικό αυτοκίνητο
- Λήπτες του επιδόματος Βαριάς Κινητικής Αναπηρίας

- Τυφλά άτομα
- Άτομα με νοπηκή αναπηρία που αντιμετωπίζουν πρόσθετα προβλήματα κινητικότητας

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε την ακόλουθη ιστοσελίδα:

http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/dsipd18_gr/dsipd18_gr?OpenDocument

Σχέδιο Παροχής Οικονομικής Βοήθειας στα Άτομα με Αναπηρίες για την Προμήθεια Τεχνικών Μέσων, Οργάνων και άλλων Βοηθημάτων

Το Σχέδιο αυτό λειτουργεί για τη διευκόλυνση της διαβίωσης και η προώθηση της ανεξαρτητοποίησης και της πλήρους συμμετοχής των ατόμων με αναπηρίες στην κοινωνική και οικονομική ζωή, μέσω της παροχής οικονομικής βοήθειας για την προμήθεια κατάλληλων τεχνικών μέσων και οργάνων καθώς και άλλων βοηθημάτων

Δικαιούχοι: Άτομα με σοβαρές κινητικές, αισθητηριακές ή άλλες αναπηρίες

Παροχή: Οικονομική βοήθεια για αγορά τεχνικών μέσων, οργάνων ή βοηθημάτων.

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε την ακόλουθη ιστοσελίδα:

http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/dsipd19_gr/dsipd19_gr?OpenDocument

Σχέδιο Παροχής Τεχνικών Μέσων με Δανεισμό

Σκοπός του Σχεδίου αυτού είναι η διαχείριση/παροχή (μέσω δανεισμού) η αποθήκευση και η συντήρηση τεχνικών μέσων και οργάνων καθώς και άλλων βοηθημάτων παρέχονται σε ανάπηρα άτομα.

Δικαιούχοι: Άτομα με σοβαρές κινητικές, αισθητηριακές ή άλλες αναπηρίες

Παροχή: Δωρεάν δανεισμός χρησιμοποιούμενων τεχνικών μέσων

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε την ακόλουθη ιστοσελίδα:

http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/dsipd20_gr/dsipd20_gr?OpenDocument

Σχέδιο Επιχορήγησης των Οργανώσεων των Ατόμων με Αναπηρίες

Σκοπός του Σχεδίου αυτού είναι η κάλυψη των βασικών λειτουργικών δαπανών των Οργανώσεων καθώς και των εξόδων αριθμού προγραμμάτων κοινωνικής ένταξης των ατόμων με αναπηρία. Η εν λόγω Χορηγία γίνεται ανάλογα με το ύψος της σχετικής πίστωσης στον Προϋπολογισμό και γίνεται κατανομή στις διάφορες Οργανώσεις που υποβάλλουν αίτηση για το Σχέδιο αυτό.

Δικαιούχοι: Οι Οργανώσεις των ίδιων των ατόμων με αναπηρίες ή οι Οργανώσεις των γονιών των ατόμων αυτών σε περίπτωση που τα ίδια δεν είναι σε θέση ν' αντιπροσωπεύσουν τους εαυτούς τους.

Παροχή: Επιχορήγηση λειτουργικών εξόδων των οργανώσεων καθώς και εξόδων αριθμού προγραμμάτων κοινωνικής ένταξης των ατόμων με αναπηρίες

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε την ακόλουθη ιστοσελίδα:

http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/dsipd22_gr/dsipd22_gr?OpenDocument

Σχέδιο Επιχορήγησης Κοινωνικών Συνοδών για Ενήλικα Άτομα με Πολύ Σοβαρές Αναπηρίες

Σκοπός του Σχεδίου είναι η παροχή υπηρεσιών Κοινωνικού Συνοδού σε ενήλικα άτομα με πολύ σοβαρές αναπηρίες που η αυτόνομη διακίνηση και άσκηση βασικών τους δικαιωμάτων δεν είναι δυνατή και δεν καλύπτεται από άλλες πηγές, με κίνδυνο τον κοινωνικό αποκλεισμό τους. Κατά προτεραιότητα οι Κοινωνικοί Συνοδοί εξυπηρετούν άτομα με τυφλοκώφωση, άτομα με σοβαρές διαταραχές αυτιστικού φάσματος, άτομα με μέτρια έως σοβαρή νοητική υστέρηση, τυφλά άτομα, άτομα με πολύ σοβαρές κινητικές αναπηρίες και άτομα με σοβαρές ψυχικές αναπηρίες. Δικαιούχοι του Σχεδίου είναι οι οργανώσεις των ίδιων των ατόμων με πολύ σοβαρές αναπηρίες καθώς και οι οργανώσεις για άτομα με πολύ σοβαρές αναπηρίες που δεν είναι σε θέση να αντιπροσωπεύσουν τους εαυτούς τους, οι οποίες θα εφαρμόσουν πρόγραμμα Κοινωνικού Συνοδού με επιχορήγηση και θα αναλάβουν να συντονίζουν και κατανέμουν τις απαραίτητες υπηρεσίες του Συνοδού στα άτομα με αναπηρίες, ανάλογα με τις ανάγκες τους.

Δικαιούχοι: Οργανώσεις για τα Άτομα με Αναπηρία που θα αναλάβουν να συντονίζουν και να κατανέμουν τις απαραίτητες υπηρεσίες του Συνοδού στα άτομα με αναπηρίες, ανάλογα με τις ανάγκες τους

Παροχή: Χορηγία ύψους μέχρι €10.000 ετησίως με ανώτατο όριο το 70% των δαπανών

μισθοδοσίας του Κοινωνικού Συνοδού

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε την ακόλουθη ιστοσελίδα:

http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/dsipd23_gr/dsipd23_gr?OpenDocument

Επαγγελματική Κατάρτιση και Αποκατάσταση

Δημιουργία Οργανισμού Επαγγελματικής Κατάρτισης και Αποκατάστασης

Στις 14 Φεβρουαρίου 2013 υπεγράφη συμφωνία για την ανάληψη, σε πρώτη φάση, της διοίκησης του Ιδρύματος Χρίστου Στέλιου Ιωάννου από την Κυβέρνηση και, σε δεύτερη φάση, την ένταξη του Ιδρύματος στον Οργανισμό Επαγγελματικής Αποκατάστασης Χρίστου Στέλιου Ιωάννου. Η συμφωνία υπεγράφη από την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, κα Σωτηρούλα Χαραλάμπους, εκ μέρους και για λογαριασμό της Κυβέρνησης και τον Δάκη Ιωάννου, εκπρόσωπο του Διοικητικού Συμβουλίου του Ιδρύματος και των κληρονόμων των Ιδρυτών Στέλιου και Έλλης Ιωάννου.

Με την υπογραφή της συμφωνίας αναπτύσσεται μία νέα δυναμική στον τομέα της επαγγελματικής αποκατάστασης ατόμων με αναπηρίες, η οποία κατέστη δυνατή μετά την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου (18.2.2009) για αναδιοργάνωση και εκσυγχρονισμό του τομέα επαγγελματικής κατάρτισης και αποκατάστασης ατόμων με αναπηρίες.

Η συμφωνία διαλαμβάνει ένα νέο θεσμικό πλαίσιο στη σφαίρα αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, όπου το Ίδρυμα Χρίστου Στέλιου Ιωάννου, σε συνεργασία με το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες, θα έχει την ευκαιρία να αξιοποιήσει περαιτέρω όλους τους πόρους του και να αναβαθμίσει τις υπηρεσίες του προς όφελος των ατόμων με αναπηρίες, με την προσφορά νέων προγραμμάτων κατάρτισης, απασχόλησης και αποκατάστασης. Το Ίδρυμα Χρίστου Στέλιου Ιωάννου λειτούργησε το 1981, με βασικό σκοπό την ευημερία των ατόμων με νοητική αναπηρία, μετά την παραχώρηση κρατικής γης, την ανέγερση και εξοπλισμό κτηριακών εγκαταστάσεων με δωρεά των Ιδρυτών και με κάλυψη των ετήσιων λειτουργικών του εξόδων και μισθοδοσίας του προσωπικού του από την Κυβέρνηση.

Κέντρο Επαγγελματικής Αποκατάστασης Αναπήρων

Η επαγγελματική αποκατάσταση των αναπήρων αποτελεί μια από τις βασικότερες πτυχές στην όλη προσπάθεια για ένταξη ή επανένταξη των αναπήρων στην κοινωνία. Στη δραστηριότητα αυτή σημαντικό ρόλο διαδραματίζει και η λειτουργία του Κέντρου Επαγγελματικής Αποκατάστασης Αναπήρων (Κ.Ε.Α.Α.) που χρηματοδοτείται τόσο από τον κρατικό προϋπολογισμό όσο και από τον προϋπολογισμό του Ειδικού Ταμείου του ΚΕΑΑ με βάση το Ν.103(Ι)/2000. Σήμερα στο Κέντρο Επαγγελματικής Αποκατάστασης Αναπήρων λειτουργούν τρία εργαστήρια προστατευόμενης απασχόλησης:

- Εργαστήριο κατασκευής υποδημάτων
- Εργαστήριο Ξυλουργικής
- Εργαστήριο Κατασκευής Κεντημάτων / Χειροτεχνημάτων

Στο Κέντρο Επαγγελματικής Αποκατάστασης Αναπήρων λειτουργεί επίσης οικοτροφείο στο οποίο διαμένουν στις εργάσιμες μέρες 10 άτομα, κυρίως λόγω της μεγάλης απόστασης από τα σπίτια τους.

Σχέδια Επαγγελματικής Κατάρτισης και Αποκατάστασης

Σχέδιο Απασχόλησης με στήριξη

Σκοπός του Σχεδίου είναι η εργοδότηση ατόμων με σοβαρές αναπηρίες στην ανοικτή αγορά εργασίας με την παροχή στήριξης από καθοδηγητή εργασίας.

Δικαιούχοι: Οργανώσεις των ατόμων με αναπηρίες που εργοδοτούν καθοδηγητή εργασίας

Ύψος Χορηγίας: €13.500 ετησίως ανά Πρόγραμμα

Σχέδιο για δημιουργία και λειτουργία μικρών μονάδων για σκοπούς αυτοεργοδότησης ατόμων με αναπηρίες

Σκοπός του Σχεδίου είναι η δημιουργία μικρών μονάδων για αυτοεργοδότηση ατόμων με αναπηρία, των οποίων η απασχόληση στην αγορά εργασίας είναι δύσκολη.

Δικαιούχοι: Άτομα με σωματικές, αισθητηριακές, νοητικές ή άλλες αναπηρίες, οι οποίες προκαλούν ουσιαστική μείωση της δυνατότητας απασχόλησης στην αγορά εργασίας και επιτρέπουν την άσκηση μόνο περιορισμένου κύκλου βιοποριστικών επαγγελματιών.

Ύψος Χορηγίας: Μέχρι €8.543

Σχέδιο Επαγγελματικής Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες

Σκοπός του Σχεδίου είναι η διεύρυνση των ευκαιριών κατάρτισης και επιμόρφωσης μέσα από προγράμματα που θα πρέπει να στοχεύουν στην διευκόλυνση της εργοδότησης ή της επαγγελματικής ανέλιξης των ενδιαφερομένων ατόμων με αναπηρίες.

Δικαιούχοι: Άτομα με αναπηρίες τα οποία αντιμετωπίζουν πρόβλημα εργοδότησης ή ανέλιξης στο επάγγελμα τους ανεξάρτητα από το επίπεδο μόρφωσής τους.

Ύψος Χορηγίας: Μέχρι € 1.708

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε την ακόλουθη ιστοσελίδα:

http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/dsipd26_gr/dsipd26_gr?OpenDocument

Πρόσληψη Ατόμων με Αναπηρίες στον Ευρύτερο Δημόσιο Τομέα

Με τον περί Πρόσληψης Ατόμων με Αναπηρίες στον Ευρύτερο Δημόσιο Τομέα (Ειδικές Διατάξεις) Νόμο, Ν. 146(Ι)/2009 ρυθμίζεται η πρόσληψη ατόμων με αναπηρίες που ικανοποιούν καθορισμένα αντικειμενικά κριτήρια, σε ποσοστό 10% των εκάστοτε υπό πλήρωση θέσεων στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Σκοπός του Νόμου είναι να προάγει τις ευκαιρίες απασχόλησης των ατόμων με αναπηρίες, αντισταθμίζοντας τις μειωμένες ευκαιρίες που έχουν λόγω της αναπηρίας τους, ακολουθώντας, όπως πολλά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τις κατευθυντήριες γραμμές διεθνών συμβάσεων του κοινοτικού αλλά και του κυπριακού δικαίου για τη λήψη θετικών μέτρων για την ένταξη των ατόμων με αναπηρίες στην απασχόληση.

Δικαιούχοι για σκοπούς του Νόμου είναι άτομα, τα οποία μετά από αξιολόγηση από ειδική πολυθεματική επιτροπή, διαπιστώνεται ότι έχουν ανεπάρκεια ή μειονεξία, η οποία προκαλεί μόνιμο ή απροσδιόριστης διάρκειας σωματικό, διανοητικό ή ψυχικό περιορισμό που μειώνει ουσιαστικά ή αποκλείει τη δυνατότητα εξεύρεσης και διατήρησης κατάλληλης απασχόλησης.

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε τις ακόλουθες ιστοσελίδες:

http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/dsipd28_gr/dsipd28_gr?OpenDocument

http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/faq_gr/faq_gr?OpenDocument

Προτεινόμενο μέτρο βελτίωσης:

Συστήνεται η επέκταση του ρόλου του Τμήματος Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρία για να συμπεριληφθούν και άλλες υπηρεσίες καθώς και η δημιουργία σημείου επαφής (focal point) εντός του Τμήματος για θέματα που άπτονται τους ασθενείς με σπάνια νοσήματα. Κατάλληλα εκπαιδευμένοι λειτουργοί για να επιτυχαίνουν σωστή και έγκυρη ενημέρωση στους ασθενείς για τις διαθέσιμες υπηρεσίες εντός Κύπρου.

Γ. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Υπηρεσίας Χορηγιών και Επιδομάτων

Προσφέρει προς τους ασθενείς με σπάνια νοσήματα τη δυνατότητα παραχώρησης δανείου/χορηγίας για την αγορά, ανέγερση, βελτίωση ή επέκταση κατοικίας/διαμερίσματος.

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε την ακόλουθη ιστοσελίδα:
http://www.mof.gov.cy/mof/mof.nsf/page24_gr/page24_gr?OpenDocument

Ημικρατικός Τομέας

Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου

Η Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου, παρέχει οικονομικές διευκολύνσεις σε άτομα που έχουν αναπηρία. Στα πλαίσια της πολιτικής αυτής εφαρμόζει ειδικής οικιακής διατίμησης κατανάλωσης ηλεκτρικού ρεύματος για τις πολύτεκνες και δυσπραγούσες οικογένειες. Οι δικαιούχοι είναι άτομα που λαμβάνουν βοήθεια από την Υπηρεσία Κοινωνικής Ευημερίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Επίσης, τα άτομα που λαμβάνουν το Επίδομα Βαριάς Κινητικής Αναπηρίας από το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες.

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε την ακόλουθη ιστοσελίδα:
<https://www.eac.com.cy/EL/CustomerService/Pages/FAQ.aspx>

Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου

Παροχή τηλεπικοινωνιακών διευκολύνσεων από την Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου: Τα άτομα που πάσχουν από σπάνιες παθήσεις, είναι δικαιούχοι τηλεφωνικών διευκολύνσεων, με χαμηλότερο κόστος.

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε την ακόλουθη ιστοσελίδα:
<https://www.cyta.com.cy/internet-special-tariff-packages>

Μη Δημόσιος Τομέας

Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί (π.χ. σύνδεσμοι ασθενών): προσφέρουν τις υπηρεσίες τους για τη στήριξη και τη βελτίωση ποιότητας ζωής των ασθενών με σπάνια νοσήματα. Η πλειοψηφία αυτών των συνδέσμων παρέχει οικονομική βοήθεια για φυσικοθεραπεία, υδροθεραπεία, λογοθεραπεία και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Σε ειδικές περιπτώσεις τους προμηθεύει με ιατρικό εξοπλισμό, όταν αυτός δεν καλύπτεται από τον κρατικό φορέα. Επίσης, παρέχεται κοινωνική και ψυχολογική στήριξη στα άτομα αλλά και στις οικογένειες τους, ενημέρωση για τα δικαιώματά τους και για τις παρεχόμενες σε αυτά υπηρεσίες (π.χ. Σύνδεσμος Μυοπαθών Κύπρου, Σύνδεσμος Ατόμων με Θαλασσαιμία, Σύνδεσμος Ατόμων με Myasthenia Gravis, Σύνδεσμος Ατόμων με Ανοσοανεπάρκεια, κ.ά.)

Μεγαλύτερο κενό παρουσιάζεται στις **Υπηρεσίες Επανεξέτασης**, επειδή υπάρχουν ελάχιστα αναρρωτήρια που προσφέρουν εξειδικευμένες υπηρεσίες.

Ενδεικτικά αναφέρονται η “ΑΡΟΔΑΦΝΟΥΣΑ” (Κέντρο Ανακουφιστικής Φροντίδας) που ίδρυσε ο Αντικαρκινικός Σύνδεσμος (ΜΚΟ), Μέλαθρο Αγωνιστών (ιδιωτική πρωτοβουλία), το Τμήμα Παραπληγικών στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας. Σε αναρρωτήρια έχουν μετατραπεί τα διάφορα γηροκομεία, καθώς και δημόσια νοσηλευτήρια π.χ. Νοσοκομείο Αθαλάσσιας, καθώς και διάφορα Ιδρύματα όπως π.χ. “Ελεούσα”. Λειτουργούν παράλληλα Κέντρα Ημέρας, όπως π.χ. “Ανεμώνη»

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΣΤΟΧΕΥΜΕΝΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΣΠΑΝΙΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

- **Δικτύωση ασθενών μέσω διαδικτύου:** οι ασθενείς με σπάνια νοσήματα συχνά νιώθουν περιθωριοποιημένοι από το κοινωνικό σύνολο αφού υπάρχουν λίγοι ασθενείς με συγκεκριμένα σπάνια νοσήματα στην Κύπρο αλλά και κάποτε στο παγκόσμιο επίπεδο. Έτσι η κοινωνική δικτύωση με άλλα άτομα είναι μια πολύ σημαντική δραστηριότητα για τη επαφή τους με άλλους ασθενείς οι οποίοι μπορούν να τους δώσουν πολύτιμες πληροφορίες, βασιζόμενοι στην προσωπική τους εμπειρία.

Ως εκ τούτου, η διεύρυνση των διαδικτυακών υπηρεσιών με χαμηλότερο κόστος, μέσω της ΑΤΗΚ ή άλλων ιδιωτικών εταιρειών παροχής διαδικτυακών υπηρεσιών, θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη. Με πρόσβαση στην πληθώρα των πληροφοριών που υπάρχουν στο διαδίκτυο, οι ασθενείς μπορούν να ενημερωθούν για το νόσημά τους, τις εξελίξεις στον τομέα της έρευνας και των κλινικών μελετών, να μιλήσουν με άλλους πάσχοντες και γενικότερα να ανακτήσουν την αίσθηση της αυτοεκτίμησης και να κοινωνικοποιηθούν χωρίς προκατάληψη. Η αυξημένη τους αυτοεκτίμηση θα τους επιτρέψει να τολμήσουν να ενταχτούν στο κοινωνικό αλλά και επαγγελματικό σύνολο.

- **Φροντίδα ανάπαυλας:** είναι επιτακτική ανάγκη να δημιουργηθούν τόσο από το Δημόσιο όσο και από το Μη-Δημόσιο τομέα υπηρεσίες φροντίδας ανάπαυλας για τους φροντιστές και την οικογένεια των ασθενών με σπάνια νοσήματα.
- **Πολυθεματικές ομάδες:** αναγνώριση της σημασίας των ευρύτερων επαγγελματιών υγείας για τη φροντίδα των ασθενών με σπάνια νοσήματα (π.χ. ψυχολόγοι, διατροφολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, λογοθεραπευτές, φυσικοθεραπευτές, ειδικοί εκπαιδευτές κτλ) και την υψίστη σημασία της πολυθεματικής και ολιστικής αντιμετώπισης των ασθενών με σπάνια νοσήματα.
- **Ανακουφιστική φροντίδα:** η σημασία της ανακουφιστικής φροντίδας για τους ασθενείς με σπάνια νοσήματα είναι ύψιστη, καθώς η καλή ποιότητα ζωής βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην αυτονομία του ασθενούς (κινητική, κοινωνικοοικονομική), στην καλή του ψυχολογική διάθεση, καθώς και στη διεύρυνση των δυνατοτήτων του. Οι πρακτικές που θα ακολουθούνται να είναι βασισμένες σε διεθνείς αρχές και πρωτόκολλα. Η διασφάλιση της έγκαιρης προσβασιμότητας σε παιδιά νεαρής ηλικίας, θα βελτιώσει την αποτελεσματικότητα και θα περιορίσει τις δαπάνες.

- *δημιουργία συντονιστικού φορέα*: δημιουργία ενός ενιαίου φορέα ανακουφιστικής φροντίδας για ολιστική προσέγγιση του ασθενούς.
- *εκπαίδευση*: η επιμόρφωση των επαγγελματιών υγείας και του κοινού είναι σημαντική για την εξέλιξη της ανακουφιστικής φροντίδας. Στη βάση διεθνών πρωτοκόλλων χρειάζονται τρία επίπεδα επιμόρφωσης.
 - *βασικό*: απευθύνεται προς όλους τους επαγγελματίες υγείας, έστω να έχουν την απαιτούμενη γνώση. Λαμβάνοντας υπόψη ότι είναι σημαντικό να προσφέρεται η Ανακουφιστική φροντίδα νωρίς από την διάγνωση του ασθενή για να υπάρξει όσο το δυνατόν καλύτερη επίδραση στην ποιότητα ζωής, όλοι οι γιατροί χρειάζεται να κατανοούν βασικές αρχές ανακουφιστικής φροντίδας.
 - *μέσο*: απευθύνεται σε όσους χρειάζονται πιο εξειδικευμένη γνώση, επειδή η ανακουφιστική φροντίδα είναι απαραίτητη για την εκτέλεση της εργασίας τους. (π.χ. Νευρολόγοι, Ογκολόγοι κ.ά.).
 - *ανώτατο*: απευθύνεται σε όσους θέλουν να εξειδικευτούν στην ανακουφιστική φροντίδα και είναι το αντικείμενο της εργασίας τους (αναγνωρισμένο πτυχίο).
- *δημιουργία Πυρήνων Ανακουφιστικής Φροντίδας*: είναι πυρήνες επαγγελματιών υγείας που ασχολούνται ιδιαίτερα με ευπαθείς ομάδες και οφείλουν να έχουν ένα ικανοποιητικό επίπεδο εκπαίδευσης, ώστε να συντονίζουν και τους υπόλοιπους συναδέλφους τους που έχουν μόνο βασικές γνώσεις.
- *δημιουργία Δικτύου Κατ' οίκον Φροντίδας*: με τη συνεργασία κοινοτικής νοσηλευτικής και κοινοτικών Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας, τους κοινωνικούς λειτουργούς, καθώς και τους ΜΚΟ που προσφέρουν κατ' οίκον φροντίδα να δημιουργηθεί δίκτυο προσφοράς 24ωρης ανακουφιστικής φροντίδας.
- *δημιουργία Κέντρου Ανακουφιστικής Φροντίδας*: γίνονται εισαγωγές ασθενών, οι οποίοι βρίσκονται στην τελευταία φάση της ζωής τους, όταν πλέον καμία θεραπεία σε νοσοκομείο δεν μπορεί να προσφερθεί και η φροντίδα τους στο σπίτι ή σε άλλο νοσηλευτήριο δεν είναι δυνατή. Ο κύριος στόχος του ξενώνα ανακουφιστικής φροντίδας είναι η αντιμετώπιση των συμπτωμάτων ώστε να επιτευχθεί η καλύτερη δυνατή ποιότητα ζωής μέχρι το τέλος της ζωής τους όπως και η στήριξη της οικογένειας κατά τη διαδρομή του πένθους.
- *εμπλοκή τοπικής κοινότητας*: θα υποβοηθήσει στην ένταξη του ασθενή στο κοινωνικό σύνολο και στην αποφυγή της περιθωριοποίησης.
- *Δημιουργία υπηρεσιών επανένταξης*: ανάπτυξη πολυθεματικών κέντρων, με εύκολη προσβασιμότητα και προσπελασιμότητα, που να συγκεντρώνουν διάφορες υπηρεσίες (π.χ. φυσικοθεραπείας, εργοθεραπείας, λογοθεραπείας, κ.ά.) θα συμβάλουν στην ολιστική αντιμετώπιση του ασθενή.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

19. Ο Έκτος Πίνακας των βασικών κανονισμών αντικαθίσταται από τον ακόλουθο νέο Έκτο Πίνακα:

«ΕΚΤΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ» (Κανονισμός 8)

ΜΕΡΟΣ Ι

A. Κατηγορίες ασθενών που δικαιούνται δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη ως οι δικαιούχοι, ανεξάρτητα από εισόδημα:

- (1) Νεφροπαθείς υποβαλλόμενοι σε αιμοκάθαρση ή περιτοναϊκή αιμοδιύλιση
- (2) Ασθενείς με μεσογειακή αναιμία (αναιμία Cooley).
- (3) Ασθενείς με συγγενείς αιμορραγικές διαθέσεις (αιμορροφιλία, Ανινοδογοναιμία V. Willebrand, Glanzman, ιδιοπαθή θρομβοπενική πορφύρα, κ.λ.π.)
- (4) Μεταμοσχευμένοι συμπαγών οργάνων ή μυελού των οστών
- (5) Παραπληγικοί και τετραπληγικοί
- (6) Οικογενής Μεσογειακός πυρετός

συνέχεια

B. Κατηγορίες ασθενών που δικαιούνται δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη ως οι δικαιούχοι εάν το εισόδημα της οικογένειας τους δεν υπερβαίνει τα €150.00:

- (1) Ασθενείς με κατά πλάκας σκλήρυνση
- (2) Μυοπαθείς (βαριά μυασθένεια - Gravis, κληρονομικές μυοπάθειες)
- (3) Ασθενείς με νόσο Αλτςχάϊμερ
- (4) Ασθενείς με δρεπανοκυτταρική αναιμία
- (5) Ασθενείς με μυελοϋπερπλαστικά σύνδρομα (ιδιοπαθής πολυκυτταραιμία, μυελοϊνώση, ιδιοπαθής θρομβοκυττάρωση)
- (6) Ασθενείς με μυελοδυσπλαστικά σύνδρομα, απλαστική αναιμία
- (7) Ασθενείς με χρόνια ανοσοοπιθητική ανεπάρκεια
- (8) Ασθενείς με συγγενείς καρδιοπάθειες που είτε χρήζουν χειρουργικής, επεμβατικής αντιμετώπισης είτε δημιουργούν αιμοδυναμικές διαταραχές, είτε χρήζουν ιατρικής παρακολούθησης (follow up)
- (9) Ασθενείς με υποφυσιακή ανεπάρκεια (μεγαλακρία, νανισμός, άποιος διαβήτης)
- (10) Ασθενείς με κυστική ίνωση
- (11) Αυτιστικοί
- (12) Διαβητικοί με ινσουλινοεξαρτώμενο διαβήτη που εμφανίστηκε μέχρι την ηλικία των σαράντα (40) ετών
- (13) Ασθενείς με συγγενείς σωματικές ανωμαλίες

ΜΕΡΟΣ II: Κατηγορίες ασθενών που δικαιούνται δωρεάν ορισμένες μόνο υπηρεσίες εφόσον το εισόδημα της οικογένειας τους δεν υπερβαίνει τα €150,000:

<u>Κατηγορία</u>	<u>Υπηρεσίες παρεχόμενες δωρεάν</u>
(1) Καρκινοπαθείς και ασθενείς με κοκοήθη νόσο του αίματος:	Νοσηλεία για τη συγκεκριμένη νόσο. Υπηρεσίες και όλα τα φάρμακα για τη θεραπεία του καρκίνου και των επιπλοκών του.
(2) Ασθενείς με θρομβοφιλία:	Όλα τα φάρμακα και εργαστηριακές εξετάσεις σχετικές με την πάθηση.
(3) Διαβητικοί που δεν καλύπτονται από το Μέρος I, Β:	Νοσηλεία για τη συγκεκριμένη νόσο. Φάρμακα για το διαβήτη και αναλωσίμα για τον έλεγχο της γλυκόζης.
(4) Ρευματοπαθείς περιλαμβανομένων ασθενών με συστηματικό ερυθηματώδη λύκο:	Νοσηλεία για τη συγκεκριμένη νόσο. Οι σχετικές με την ασθένεια εργαστηριακές και ακτινολογικές εξετάσεις και τα σχετικά φάρμακα.
(5) Επιληπτικοί:	Νοσηλεία για τη συγκεκριμένη νόσο. Φάρμακα, εργαστηριακές και παρακλινικές εξετάσεις για την επιληψία.
(6) Ασθενείς με νόσο Parkinson:	Νοσηλεία για τη συγκεκριμένη νόσο. Φάρμακα και εργαστηριακές και παρακλινικές εξετάσεις για τη νόσο.
(7) Ασθενείς με Ηπατίτιδα Β και Γ:	Νοσηλεία για τη συγκεκριμένη νόσο. Φάρμακα και εργαστηριακές και παρακλινικές εξετάσεις για την ασθένεια.

συνέχεια

(8) Φλεγμονώδης νόσος του εντέρου (Ελκώδης Κολίτις και Νόσος του Crohn):	Νοσηλεία για τη συγκεκριμένη νόσο. Φάρμακα, εργαστηριακές και παρακλινικές εξετάσεις για την ασθένεια.
(9) Ψυχικά ασθενείς (με την έννοια του περί Ψυχιατρικής Νοσηλείας Νόμου):	Ψυχοτρόπα φάρμακα.
(10) Ασθενείς με προοδευτική χρόνια νεφρική ανεπάρκεια:	Νοσηλεία για τη συγκεκριμένη νόσο. Φάρμακα, εργαστηριακές και παρακλινικές εξετάσεις για την ασθένεια, δημιουργία αρτηριοφλεβικής επικοινωνίας και εξετάσεις για εξεύρεση δότη νεφρού.
(11) Ψωρίαση	Φάρμακα, εργαστηριακές και παρακλινικές εξετάσεις για την ασθένεια, καθώς και νοσηλεία για θεραπεία που οφείλεται στην ασθένεια.
(12) Ασθενείς με παιδοψυχιατρικές/ αναπτυξιακές διαταραχές που λαμβάνουν φαρμακευτική αγωγή (ΔΕΠ(Υ), σύνδρομο ελλειμματικής προσοχής με ή χωρίς υπερκινητικότητα, ψυχωτική συνδρομή, σύνδρομο Tourette, ψυχαναγκαστική-καταναγκαστική διαταραχή κ.λ.π.)	Όλα τα φάρμακα σχετικά με την πάθηση.

ΝΟΜΟΘΕΣΙΕΣ

Πρόσληψη Ατόμων με Αναπηρίες στον Ευρύτερο Δημόσιο Τομέα

http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/dsipd28_gr/dsipd28_gr?OpenDocument

http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/dsipd09_gr/dsipd09_gr?OpenDocument

Ο Περί Πρόσληψης Ατόμων με Αναπηρίες στον Ευρύτερο Δημόσιο Τομέα (Ειδικές Διατάξεις) Νόμος, Ν.146 (I)/2009,

<http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/All/5E5F3AD92A3FA954C2257AA100466BA1?OpenDocument>

Ο περί του Ειδικού Ταμείου του Κέντρου Επαγγελματικής Αποκατάστασης Ατόμων με Αναπηρία Νόμος του 2000 και Τροποποιητικός Νόμος 102 (I) 2010,

<http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/All/F36D497467D94AD6C2257B44003E8CEF?OpenDocument>

Οι περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμοι 2000-2007,

<http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/All/93E0AC1BD61BE11C2257AA10047A3BF?OpenDocument>

Ο περί Παροχής Επιδόματος Διακινήσεως εις Αναπήρους Νόμος του 1980,

<http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/All/57271588CBA96B6CC2257AA10047BBAA?OpenDocument>

Ο περί της Διαδικασίας Διαβούλευσης Κρατικών και άλλων Υπηρεσιών σε θέματα που αφορούν Άτομα με Αναπηρία Νόμος του 2006,

<http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/All/ACC1101E136B01CDC2257AA10047EB69?OpenDocument>

Διατάξεις του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας,

<http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/All/7910084F69231158C2257AA1004846F8?OpenDocument>

Σύμβαση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας αρ. 159,

<http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/All/A47315E7980A3E4DC2257AA10048852B?OpenDocument>

Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης,

<http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/All/16985E66E69C3AEBC2257AA10048CDCB?OpenDocument>

www.conventions.coe.int/treaty/en/Treaties/Html/163.htm

Σύμβαση ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες,

<http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/All/746595C4EA614281C2257AA10048F561?OpenDocument>

http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/dsipd08_gr/dsipd08_gr?OpenDocument

Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Αναπηρία,

http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/faq_gr/faq_gr?OpenDocument

Ο περί Δημόσιων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών Νόμος, Ν. 95(I)/2006,

http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/sws/sws.nsf/dmllegislation_gr/dmllegislation_gr?OpenDocument&Start=1&Count=1000&Expand=1

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ

Κάρτα Νοσηλείας,

http://www.moh.gov.cy/moh/moh.nsf/page93_gr/page93_gr?opendocument

Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας,

http://www.moh.gov.cy/moh/mhs/mhs.nsf/page37_gr/page37_gr?OpenDocument

[http://www.moh.gov.cy/moh/mhs/mhs.nsf/2644B3329ED95FAAC225782B003BCCBC/\\$file/Psychiatric%20Care.pdf](http://www.moh.gov.cy/moh/mhs/mhs.nsf/2644B3329ED95FAAC225782B003BCCBC/$file/Psychiatric%20Care.pdf)

Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων,

http://www.moh.gov.cy/moh/mhs/mhs.nsf/index_gr/index_gr?OpenDocument

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες,

http://www.mlssi.gov.cy/mlssi/dsid/dsid.nsf/index_gr/index_gr?opendocument

Επίδομα Βαριάς Κινητικής Αναπηρίας,

http://www.mlssi.gov.cy/mlssi/dsid/dsid.nsf/dsipd10_gr/dsipd10_gr?OpenDocument

Επίδομα Φροντίδας σε Τετραπληγικά Άτομα,

http://www.mlssi.gov.cy/mlssi/dsid/dsid.nsf/dsipd11_gr/dsipd11_gr?OpenDocument

Επίδομα Φροντίδας σε Παραπληγικά Άτομα,

http://www.mlssi.gov.cy/mlssi/dsid/dsid.nsf/dsipd12_gr/dsipd12_gr?OpenDocument

Χορηγία Τυφλών,

http://www.mlssi.gov.cy/mlssi/dsid/dsid.nsf/dsipd13_gr/dsipd13_gr?OpenDocument

Επίδομα Διακίνησης,

http://www.mlssi.gov.cy/mlssi/dsid/dsid.nsf/dsipd14_gr/dsipd14_gr?OpenDocument

Σχέδιο Παροχής Οικονομικής Βοήθειας για Απόκτηση Αναπηρικού Αυτοκινήτου,

http://www.mlssi.gov.cy/mlssi/dsid/dsid.nsf/dsipd15_gr/dsipd15_gr?OpenDocument

Σχέδιο Παροχής Οικονομικής Βοήθειας για την Προμήθεια Τροχοκαθισμάτων,

http://www.mlssi.gov.cy/mlssi/dsid/dsid.nsf/dsipd16_gr/dsipd16_gr?OpenDocument

Σχέδιο Παροχής Τροχοκαθισμάτων με Δανεισμό,

http://www.mlssi.gov.cy/mlssi/dsid/dsid.nsf/dsipd17_gr/dsipd17_gr?OpenDocument

Έκδοση Κάρτας Στάθμευσης,

http://www.mlssi.gov.cy/mlssi/dsid/dsid.nsf/dsipd18_gr/dsipd18_gr?OpenDocument

Σχέδιο Πάροχης Οικονομικής Βοήθειας στα Άτομα με Αναπηρίες για την Προμήθεια Τεχνικών Μέσων, Οργάνων και άλλων Βοηθημάτων,

http://www.mlssi.gov.cy/mlssi/dsid/dsid.nsf/dsipd19_gr/dsipd19_gr?OpenDocument

Σχέδιο Παροχής Τεχνικών Μέσων με Δανεισμό,

http://www.mlssi.gov.cy/mlssi/dsid/dsid.nsf/dsipd20_gr/dsipd20_gr?OpenDocument

Σχέδιο Επιχορήγησης των Οργανώσεων των Ατόμων με Αναπηρίες,

http://www.mlssi.gov.cy/mlssi/dsid/dsid.nsf/dsipd22_gr/dsipd22_gr?OpenDocument

Σχέδιο Επιχορήγησης Κοινωνικών Συνοδών για Ενήλικα Άτομα με Πολύ Σοβαρές Αναπηρίες,

http://www.mlssi.gov.cy/mlssi/dsid/dsid.nsf/dsipd23_gr/dsipd23_gr?OpenDocument

Σχέδιο για δημιουργία και λειτουργία μικρών μονάδων για σκοπούς αυτοεργοδότησης ατόμων με αναπηρίες,

http://www.mlssi.gov.cy/mlssi/dsid/dsid.nsf/dsipd26_gr/dsipd26_gr?OpenDocument

Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων

http://www.mlssi.gov.cy/mlssi/sid/sidv2.nsf/index_gr/index_gr?opendocument

Επίδομα Ασθενείας και Σύμβαση Ανικανότητας,

http://www.mlssi.gov.cy/mlssi/sws/sws.nsf/dmllegislation_gr/dmllegislation_gr?OpenDocument&Start=1&Count=1000&Expand=1

Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας,

http://www.mlssi.gov.cy/mlssi/sws/sws.nsf/dmlindex_gr/dmlindex_gr?OpenDocument

Ο περί Δημόσιων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών Νόμος, Ν. 95(Ι)/2006,

http://www.mlssi.gov.cy/mlssi/sws/sws.nsf/dmllegislation_gr/dmllegislation_gr?OpenDocument&Start=1&Count=1000&Expand=1

Δημόσιο Βοήθημα,

<http://www.mlssi.gov.cy/mlssi/sws/sws.nsf/All/8ADFCE3C40B256B0C2256E5F002E83A8?OpenDocument>

Υπηρεσίες για Ηλικιωμένα και Ανάπηρα Άτομα,

<http://www.mlssi.gov.cy/mlssi/sws/sws.nsf/All/791AE14C3F300CE3C2256E5F003D19E1?OpenDocument>

Κατ' Οίκον Φροντίδα,

<http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/sws/sws.nsf/All/936D7075B1297873C2256E6E0030605E?OpenDocument>

Διημερεύουσα Φροντίδα,

<http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/sws/sws.nsf/All/791E1711A933CCECC2256E5F003DA221?OpenDocument>

Ιδρυματική Φροντίδα,

www.mlsi.gov.cy/mlsi/sws/sws.nsf/All/BC5222AA30C27C40C2256E5F003DF246?OpenDocument

Ελαχιστο Εγγυημένο Εισοδημα,

<http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/mlsi.nsf/All/517E1B1FE19B0418C2257CD7001E73BB>

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Υπηρεσία Χορηγιών και Επιδομάτων

http://www.mof.gov.cy/mof/mof.nsf/page24_gr/page24_gr?OpenDocument

ΗΜΙΚΡΑΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου,

<https://www.eac.com.cy/EL/Customerservice/Pages/FAQ.aspx>

Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου,

<https://www.cyta.com.cy/internet-special-tariff-packages>

ΜΗ - ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

Παγκύπρια Συμμαχία Σπανίων Παθήσεων

<http://raredisorderscyprus.com>

Διεθνής Ομοσπονδία Θαλασσαιμίας

www.thalassaemia.org.cy

Σύνδεσμος Μυοπαθών Κύπρου

<http://www.mdacyprus.org>

Παγκύπριος Αντιαναιμικός Σύνδεσμος

<http://www.thalassemia.org.cy>

Σύνδεσμος Ασθενών με Μυασθένεια Gravis

<http://www.mgcyprus.com>

Σύνδεσμος Συγγενών Καρδιοπαθειών (Εκ Γενετής) Εφήβων και Ενηλίκων Κύπρου

<http://www.achdac.org>

Σωματείο Ασθενών και Φίλων Κληρονομικών Μεταβολικών Νοσημάτων “Ασπίδα Ζωής”

<http://www.aspidazois.com>

Κυπριακή Συνομοσπονδία Οργανώσεων Αναπήρων

<http://www.kysoa.org.cy/kysoa/page.php?pageID=3>

**Είμαστε...
30 εκατομμύρια στην Ευρώπη!**

**Στην Κύπρο...
60,000...**

**Ο κάθε ένας από εμάς
είναι ξεχωριστός,**

**Πίσω από κάθε πρόσωπο κρύβεται
μια αληθινή ιστορία θάρρους,
αγώνα και επιμονής...**

Στηρίζετε την ανάδειξη του
Ευρωπαϊκού Έτους Σπανίων Νοσημάτων 2019

Επισκεφτείτε την ακόλουθη ιστοσελίδα και υπογράψτε
το σχετικό υπόμνημα <http://www.eurordis.org/eyrd2019>

ISBN 978-9963-2105-0-3

Ετοιμάστηκε από την Παγκύπρια Συμμαχία Σπανίων Παθήσεων με τη στήριξη του γραφείου της
Διεθνούς Ομοσπονδίας Θαλασσαιμίας